

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

10 ncu Birleşim

3 . 12 . 1974 Salı

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
I. — Geçen tutanak özeti	232	6. — Çanakkale Üyesi İsmail Kutluk'un, yüksek öğretmen okullarının kapatılması hususunda yapılan çalışmalar ve bu okulların kapatılması halinde karşılaşılabilecek güçlükler konusunda gündem dışı demeci.	242:243
II. — Gelen kâğıtlar	232	7. — Konya Üyesi Mehmet Varışlı'nın, hacı adaylarının Suudi Arabistan vizesi alırken karşılaştığı güçlükler konusunda gündem dışı demeci.	243:246
III. — Yoklama	233	8. — İstanbul Üyesi Ali Oğuz'un, 21 . 11 . 1974 tarihli 7 nci Birleşimde Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın gündem dışı konuşmasında mensubu olduğu Millî Selâmet Partisine sataşması nedeniyle gündem dışı demeci.	246:253
IV. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	233	9. — Sadi Irmak Hükümetinin istifa ettiği ve yeni Bakanlar Kurulu kuruluncaya kadar mevcut Bakanlar Kurulunun göreve devam etmesinin rica edilmiş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/554)	253
1. — Cumhurbaşkanınca S. Ü. Bahriye Üçok'un, Hacca gidecek vatandaşlarımıza Diyanet İşleri Başkanlığınca yapılması gerekli uyarı konusunda gündem dışı demeci.	233:234	10. — Cumhurbaşkanınca S. Ü. Özer Derbil'in, Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Araştırma Komisyonu üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/207)	253
2. — Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu'nun, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun ve komisyonlarının çalışmaları konusunda gündem dışı demeci.	234:235		
3. — Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, Çukurova çiftçisinin borçları konusunda gündem dışı demeci.	235:236		
4. — Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin Pamuk istihsalı ve taban fiyatı konusunda gündem dışı demeci.	236:240		
5. — Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın narnciye müstahsilinin bugün içinde bulunduğu sıkıntılı duruma dair gündem dışı demeci,	240:242		

	Sayfa	Sayfa
V. — Sorular ve cevaplar	253	sinek tahribatına dair soru önergesi ve Gıda -
A) Yazılı soru ve cevabı	253	Tarım ve Hayvancılık Bakanı Reşat Aktan'ın
1. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi		yazılı cevabı. (7/288) 253:254
M. Nuri Âdemoğlu'nun, Çukurova'daki beyaz		

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Başbakanlığın 25 . 11 . 1974 gün ve 1/1 - 8817 sayılı yazısında belirtilen tekliflerin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ve,

İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, Mali ve İktisadi İşler Komisyonu;

Balıkesir Üyesi Nejat Sarlıcalı'nın, Millî Savunma Komisyonu üyeliklerinden çekildiklerine dair önerge-leri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Balıkesir Üyesi Nejat Sarlıcalı, Mali ve İktisadi İşler Komisyonu;

Cumhurbaşkanınca S. Ü. Muhsin Batur, Millî Savunma Komisyonu üyeliklerine seçildiler.

Başbakan Sadi İrmak tarafından kurulan Bakanlar Kurulu programı görüşüldü.

3 . 12 . 1974 Salı günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 21,40'ta son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Necip Mirkelâmoğlu	Hüsamettin Çelebi
Kâtip	
Kastamonu	
Mehmet Çamlıca	

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, gübre fiyatına dair yazılı soru önergesi, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığına gönderilmiştir. (7/297)

2. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri

Âdemoğlu'nun, pamuk ihracına dair yazılı soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/298)

Sözlü soru

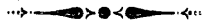
1. — Cumhuriyet Senatosu Tekirdağ Üyesi Cemal Tarlan'ın, 1974 yılı köy elektrik yapım programına dair sözlü soru önergesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (6/53)

II. — GELEN KÂĞITLAR

Rapor

1. — Ulusal Bayram ve Genel Tatiller hakkındaki 2739 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince reddolu-

nan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi : 2/68; C. Senatosu : 2/76) (S. Sayısı : 403) (Dağıtım tarihi : 3 . 12 . 1974)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN — Başkanvekili Zihni Bevil

KÂTİPLER : Arif Hikmet Yurtsever (Bingöl), Ekrem Kabay (Burdur)

BAŞKAN — Yüce Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri: 10 ncu Birleşimi açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmele-
re başlıyoruz.

IV — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN — Sayın Üyeler, 4 Aralık 1974 Çar-
şamba günü (Yarın) saat 15.00'te Türkiye Büyük
Millet Meclisi Birleşik Toplantısı vardır. Gündemde,
süresi dolmakta olan Sıkıyönetimin uzatılıp uzatıl-
mayacağı konusunun görüşülmesi bulunmaktadır;
arz ediyoruz.

Sayın üyeler, 8 sayın üye arkadaşımız gündem
dışı söz istemişlerdir. Bu 8 üye arkadaşımızın 8'ine
de gündem dışı söz vereceğiz. Yalnız, gündem dışı ko-
nuşmalara riayet etmekteyiz lâzım gelen hususları
sadece işaretleyeceğim. Söz vereceğimiz ar-
kadaşların bu hususu dikkatle gözönünde bulunduru-
racakları kanısını taşıyoruz; bunu da işaretlemek ist-
erim.

Şimdi, müracaat sırasıyla sıraya koymuş olduğum-
uz bu gündem dışı konuşmalara geçiyoruz.

İlk gündem dışı konuşma isteğini kapsayan öner-
geyi sunuyoruz.

Muhterem Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Biraz önce gündem dışı söz alan Erzincan Se-
natörü Niyazi Ünsal, yaptığı konuşmada Millî Se-
lâmet Partisine açıkça münasip olmayan elfazla te-
cavüzde bulunmuştur. Cevap vermem hususunda söz
verilmesinde ısrar ettiğimi ve söz isteğimin muhte-
rem Heyete arzı ile oylanmasını arz ederim.

İstanbul
Ali Oğuz

BAŞKAN — Sayın üyeler, Sayın Ali Oğuz, Sa-
yın Niyazi Ünsal'ın konuşmasında, Millî Selâmet
Partisine sataşıldığı iddiasıyla söz istemiş, geçen Bir-
leşimi yöneten arkadaşımız, sataşma olmadığı be-
yanında bulunmuş olacak ki, Sayın Ali Oğuz bu
önergeyi veriyor ve direndiğini beyan ediyor.

ALİ OĞUZ (İstanbul) — Muhterem Başkan sa-
taşma olmadığı şeklinde bir karara vasıl olmadı, an-
cak gündeme geçilmiş olması sebebiyle söz vere-
meyeceğini, ancak önümüzdeki oturumlarda söz vere-
bileceğini ifade ettiler; tasrih etmek isterim efendim.
(A.P. sıralarından «Doğru» sesleri)

BAŞKAN — Şimdi, Sayın Oğuz müsaade eder-
seniz tutanağı inceleyeceğim, inceledikten sonra bu
isteğiniz üzerinde işlem yapacağız.

1. — *Cumhurbaşkanınca S. Ü. Bahriye Üçok'un,
Hacca gidecek vatandaşlarımıza Diyanet İşleri Baş-
kanlığınca yapılması gerekli uyarı konusunda gündem
dışı demeci.*

BAŞKAN — Gündem dışı söz talebiyle ilgili
ikinci önergeyi sunuyoruz.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Hacca gidecek yurttaşlara Diyanet İşleri Başkan-
lığınca yapılması gerekli bir uyarı için altı dakika
sürecek bir konuşma yapmama izin verilmesini rica
ve arz ederim.

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Bahriye Üçok

BAŞKAN — Sayın Bahriye Üçok, buyurunuz
efendim.

BAHRIYE ÜÇOK (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) —
Sayın Başkan, değerli senatörler;

Konuşmam, Kurban Bayramının yaklaşması ne-
deniyle Hac yolculuğuna hazırlanan Müslüman yurt-
taşlarımıza, üzerinde önemle durulmamış olan Hac
yöntemlerinin Diyanet Dairesince hemen ele alınma-
sını önermek doğrultusunda olacaktır.

Bu konu üzerinde beni söz almaya zorlayan nedenlerden biri, dünyayı açığa tehdit eden açlık. Diğerleri, ülkemizdeki malî sıkıntılar. Üçüncüsü de yurttaşlardan gelen şikâyetlerdir.

Değerli arkadaşlarım; Hac farzını yerine getirirken, kurban edilen on binlerce hayvanın yenmeyecek buldozerlerle kumlara gömüldüğü, Hac'a gidenlerce sık sık anlatılmaktadır. Eminim sizler de dinlemişsinizdir.

Öte yandan, Biafra'da, Ethopia'da, Bangladeş'te, Hindistan'da her gün açlıktan ölen binlerce insan var. Filmlerini televizyon ekranlarından sadece birkaç saniye izlemek fırsatını bulanlarımızın, duydukları derin üzüntünün etkisinden uzunca bir süre kurtulamadıklarını tahmin ederim.

Birkaç gün önce TRT'nin yaptığı bir istatistik yayınından öğrenildiği üzere, Türkiye'deki beslenme durumu da iç açıcı olmaktan uzak. İşçi tasarruflarıyla karşıladığımız büyük gereksinmelerimizi ne zamana kadar sürdürebileceğimiz kuşkusuz apaçık ortada durmasa bile, kutsal İslâm Dininin çizdiği yoldan eksiksiz yürüyerek, kazanılan dövizleri yararsız yere Hicaz'ın kumlarına dökmek, dünya milletleri önünde bir insanlık borcudur. Bu nedenle, uygulanmamış bulunan, Haccetmenin üç yönteminden söz etmek istiyorum.

Gerçekten de Hac farzını üç biçimde yerine getirmek mümkündür. Her Müslüman bunlardan birini seçer ve onun usulüne göre hacceder, Hacı olur. Bunların en üstün tutulana, İslâm Dininin büyük bilgini Gazalî'nin de işaret ettiği göre, ifrat biçimindeki, sonra kıran, sonra da temettü biçiminde olanıdır. Eğer kişi ifrat usullerine göre haccedecekse kurban kesmek onun için vacip değildir, ama isterse nafîle olarak kurban kesebilir. Kıran ve temettü usulüyle haccetmek isteyenlere kurban kesmek vaciptir. Ancak, hacı adayları Mekke'nin yerlisi iseler onlar için kurban kesmeye lüzum yoktur. Çünkü onların yurtları mikattır, yani ihrama girmeye niyet edilen yerdir. Gerek Kıran, gerek Temettü koşullarına uygun olarak haccetmek isteyenlere Mina'da bir kurban kesmek vaciptir. Kur'anı Kerimin Bakarâ sûresinin 196 ncı âyetine göre, eğer hacı adayları emrolunan nitelikte kurbanlık hayvan bulamazlarsa, bayramdan önce Mekke'de üç gün, yedi gün de yurduna döndükten sonra oruç tutmakla bu vacibi yerine getirmiş olurlar. Bu konuda İmam Gazalî'nin içtihadı daha da hoşgörü ve kolaylık sağlar.

Gazalî der ki, «Kıran veya Temettü usulünde haccedenlere vacip olan kurbanı kesmemeleri halinde, Kur'anı Kerimde bildirilmiş olan bu 10 günlük orucun tamamını ister arkaya, isterse aralıklı olarak kendi yurdunda tutar ve kurban borcunu böylece karşılamış olurlar.

Esefle belirtmek isterim ki, her yıl Hac'dan dönen pek çok yurttaşımız, kesilen onbinlerce koyunun sosyal bir amaca hizmet etmediğini, kurbanların onbinlercesinin ortada kalarak bozulduğunu, Suudî Arabistan yetkililerinin buldozerlerle bunları kumlara gömdüklerini anlatmaktadırlar. Oysa, Türk hacı adayları Temettü ve Kıran yöntemiyle değil de Gazalî'nin İhyau Ulumuddin adlı ibadet yollarını öğreten kitabında belirttiği üzere en üstün tutulan ve adına Hacı İfrat denilen yolu izleseler boşu boşuna giden bu dövizler ülkemizde kalabilecek. Eğer, hacı yurttaşlarımız vacip olmadığı halde kurban kesmeyi isterlerse nafîle olarak kesebilirler. Bu takdirde de gitmeden önce veya döndükten sonra sadaka olarak kendi yurtlarında bu hayırlı işi görmekte dinsel bakımdan hiçbir sakınca bulunmamaktadır.

O halde; yarından tezi yok, Sayın Devlet Bakanlığına bir görev düşüyor; Diyanet İşleri Başkanlığı dairesine bir kampanya açtırmak. 50 bin camide Hac'cın bu üç yolunu görevlileri aracılığı ile hacı adaylarına öğretmek ve en üstün hac biçimi olan ifrat haccını salık vermek. Böyle olunca Mekke'de ziyan olan kurban etleri ve derileri Türkiye'deki yoksul yurttaşlarımızı sevindirecek ve Kur'anı Kerimin Hac Sûresinin 28 nci âyetinde «Çaresiz kalmış yoksulu da doyurun.» emri yerine getirilmiş olacaktır.

Sayın Başkana ve beni dinlemek lütfunda bulunan sayın arkadaşlarıma teşekkür ve saygılarımı sunarım efendim. (Alkışlar)

2. — *Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu'nun, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun ve komisyonlarının çalışmaları konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Üçüncü önergeyi sunuyoruz;

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
Cumhuriyet Senatosunun çalışmaları üzerinde gündem dışı söz rica ediyorum.

Saygılarımla.

Giresun

İhsan Topaloğlu

BAŞKAN — Sayın Topaloğlu buyurunuz efendim.

İHSAN TOPALOĞLU (Giresun) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım;

Senatomuzun çalışmaları üzerinde bazı düşüncelerimi arz için huzurunuzdayım.

Bildiğiniz gibi Senatomuzun çalışmaları, Mecliste yapılan, hazırlanan, Meclisten geçen tasarı ve teklifleri burada tetkik edip kabul etmek veya bunların eksiklikleri, hataları varsa bunları düzeltip Meclise iade etmek gibi konuların dışında, sözlü soru, yazılı soru ve araştırma konularını kapsar.

Bu konulara bakacak olursak elimizdeki şu gündemin tetkikinden bunların birçok sayıda cevap veya tetkik beklediğini görürüz. Bilhassa araştırmalar, memleket bakımından büyük önemi olan konular olabileceği için arkadaşların önemli buldukları konuları getirerek araştırma istemleri büyük önem taşır.

Elimizdeki gündeme bakacak olursak 11 araştırma önergesinin tetkik için Genel Kurulda görüşülmesini beklediğini görüyoruz. Bunların arasında Sayın Suphi Gürsoytrak'ın getirmiş olduğu Hava Yollarına ait önergesi 1,5 yıldır burada beklemektedir.

Değerli arkadaşlarım;

Araştırma konusu bundan evvelki zamanlarda da önemli görevler yapmış bir müessesedir. Bunların içinde meselâ özel okullar konusu gibi gayet ciddi araştırmalar yapılmış ve memleket için yararlı sonuçlar alınabilmiş olanları vardır. Bunun dışında Bor maddeleri hakkında ciddi araştırmalar yapılmış, meselelerin tümüne olmasa bile birçok meselelere ışık tutma bakımından önemli neticelere varılmıştır.

Şu gündemin dışında da bazı araştırma önergeleleri komisyonlarda beklemektedir. Meselâ bunların başında Sayın Haydar Tunçkanat'ın vermiş olduğu benim de komisyonda çalıştığım Karadeniz Bakır İşletmeleri Müessesesi hakkında verilmiş bir önerge vardır. Bu önerge verildiği zaman Karadeniz Bakır İşletmesi müessesesinin bilhassa anlaşmasında kapitüler hükümler taşıdığı, yanlış usullere dayanıldığı ve bütün sistemin hatalı olarak ortaya konulduğu ileri sürülmüş, uzun çalışmalardan sonra da bir hayli olumlu sonuçlara varılmış idi; fakat bugüne kadar bu rapor yazılmadı ve buraya gelemedi. Yalnız, şu ortaya çıktı; 1970 yılında bitmesi lâzım gelen bu tesisin 650 milyon liraya maliyeti hesaplanırken, 1,5 milyar lirayı buldu. Geçen sene faaliyete başlamasına ve aradan 1,5 yıl geçmesine rağmen, 40 bin ton yerine 13 bin ton üretim yapar.

Bilhassa son günlerde bakır fiyatlarında çok büyük düşüş olması dolayısıyla eğer bu müessese zamanında yetişmiş olsa idi, 1 500 dolara satılacağından memleketin büyük kârları olacaktı. Bu konu

buraya zamanında gelmiş olsaydı, hiç olmazsa birtakım tavsiyelerle, mesul aramanın dışında belki çözüm tedbirleri bulunabilirdi.

Gündeme baktığımızda çok önemli konular arasında benim Sayın Gündoğan ile beraber verdiğimiz bir enerji sorunu var. Bugün dünya en önemli konulardan birisi olarak enerjiyi ele almış, bütün memleketlerdeki enflasyonist baskılar buna hamledilmekte, buna yorumlanmakta ve çare aramaktadırlar. Çarelerin başında bizim eskiden beri söylediğimiz gibi, özkaynakların değerlendirilmesi, dışa bağlanmanın lâzım geldiği hususları gibi ileri sürülen noktalar var. Bizde ise tutulan politikanın bu araştırma sonunda açıklığa kavuşturulması imkânı 1,5 senedir bu önergenin ele alınamaması, beklemesi yüzünden bir hayli zararlı olmuştur. Biz önergemizi geçen sene Mayıs ayında vermiştik, bugüne kadar daha Genel Kurulda görüşülmedi. Kabul edilse idi görüşülecek ve muhakkak ki, memleketin enerji sorunu hakkında birçok ciddi hususlar ortaya çıkacaktı.

Şimdi bütün bunlardan bir noktaya gelmek istiyorum: Son yıllarda bu araştırma müessesesinin çalışmaması ve diğer konulardaki bilhassa sorulardaki ağırlık ve hantallık Senato hakkında beslenen ve şimdi gittikçe hız kazanan Senatonun lüzumlu olup olmadığı hususundaki görüşü kuvvetlendirmektedir. Biz Senatonun lüzumuna inanan insanlar olarak burada bulunuyoruz. Bu gibi hatalı görüşlerin kuvvet bulmasına kanımca bu hacimdeki çalışmalarla mâni olabiliriz;

Benim şahsî temennim; Başkanlık Divanının, bu konuyu süratle ele alması, komisyonların teşkil edilmesini, hiç olmasa görüşmeyi sağlamasını, kabul edilirse komisyonların teşkil edilmesini ve süratle bu konuları ele alarak çalışmaların sağlanmasını temin etmesidir.

Saygılarımla.

3. — Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, Çukurova çiftçisinin borçları konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Dördüncü önergeyi sunuyoruz :
Sayın Başkanlığa

Çukurova çiftçisinin borçları hakkında beş dakikayı geçmemek kaydıyla gündem dışı söz istirham ediyorum.

Adana
M. Nuri Âdemoğlu

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Âdemoğlu.

M. NURİ ÂDEMOĞLU (Adana) — Sayın Başkan. Yüce Senatonun sayın üyeleri;

Huzurunuzda Çukurova çiftçisinin âcil çözüm bekleyen derdlerinden bazılarını ifade etmek üzere çıkmış bulunuyorum.

Çoğunuzun malumu olduğu üzere geçen dönem sonunda bu kürsüden pamuğun baş düşmanı haşarelerle mücadelenin ilâç azlığı dolayısıyla kâfi derecede yapılamadığını arz etmiştim.

Meclis kapandıktan sonra da, seçim bölgemdeki temaslarım neticesinde, yine ilâç noksanını bildiren telgrafları zamanın tarım bakanına göndermiştim. Bu bakanlığın alâkasızlığının azabını bugün Çukurova çiftçisinin çektiğini ifade etmem benim için bir vazife olacaktır.

Pamuk zararlılarından bilhassa beyaz sineğin bu sene Mersin ile Karataş asfaltı arasındaki sahada büyük zarar yaptığını Teknik Ziraat Müdürlüklerinden alınan raporlarla da ispat etmek mümkündür. Bu sebeple beyaz sinekten büyük zarar gören çiftçi Ziraat Bankasına olan borcunu ödeyememiştir. Halihazırda çiftçi bir taraftan borcunu ödeyemezken, diğer taraftan da yeni ekim yapmak için tarlasını hazırlamak, tohumluk almak, fiyatı geçen senenin üç katına çıkan gübre temin etmek ihtiyacı ile karşı karşıya bulunmaktadır. Ziraat Bankası borcunu ödeyemeyen bu perişan çiftçiye tohum ve çevirme kredisi vermemektedir. Çiftçi geçen senelerde Ziraat Bankasının verdiği bu gayri kâfi çevirme vesair kredisine bir kısım tarım ürünleri ticareti yapan kimselerden aldığı faizli krediyi de ilâve ederek ihtiyacını karşılar ve işini görürdü. Bu sene, borcunu ödeyemediği için Ziraat Bankasından kredi alamadığı gibi, pamuk alımında tekeli bir politika takip eden müstafi Ecevit Hükümeti, pamuk ticareti yapan tüccarın normal kâr ve kazancına da mani olmuş bulunuyor. Böyle olunca küçük çiftçi, bu tüccardan da faizle para alamadı ve bu kapı da yüzüne kapanmış oldu. Bu durum karşısında çok müşkül durumda kalan küçük tarla sahibi çiftçi, ya tarlasını boş bırakmakta, ya da mahsul verimine büyük katkısı bulunan tarlasının hazırlamasını iyi yapmadan, gereği kadar gübre atmadan ekimini yapmak zorunda kaldı ve kalyorda. Bu vaziyet önümüzdeki sene tarla randımanını büyük ölçüde azaltacaktır. Randımanın azalması hem küçük çiftçiyi zarara sokacak, hem de milli hâsılaya menfi tesir yapacaktır.

Geçici de olsa hükümetten ve onun Tarım ve Ticaret bakanlarından istirhamımız; henüz vakit geçmeden Ziraat Bankasından çıkartılacak bir emirle bu gibi haşare tahribatından büyük zarar görmüş borçlu çiftçilere âcilen ek çevirme kredisine, tohumluk buğday ve gübre kredisinin verilmesini temin etmek olacaktır. Aksi takdirde, haşare tahribatını umursamayan eski Tarım Bakanıyle, pamuk alımında tekeli bir politika güden eski Kooperatifler Bakanının Çukurova çiftçisine yaptıkları bu zararı 10 senede telâfi etmek mümkün olmayacaktır ve çiftçinin bu perişan durumu senelerce devam edecektir.

Sözlerimi bitirirken Yüce Senatoya saygılarımı sunarım.

4. — *Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin pamuk istihsalı ve taban fiyatı konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Beşinci önergeyi sunuyoruz.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
Pamuk sorunu hakkında gündem dışı konuşmama müsaade olunmasını istirham ederim.

Zonguldak
Ahmet Demir Yüce

BAŞKAN — Sayın Demir Yüce, buyurunuz.

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Yüksek huzurunuzda, bugün Türkiye'nin birinci planda ehemmiyetli meselelerinden biri olan pamuk sorununu arz etmek için bulunuyorum.

Türkiye'de bir pamuk sorunu vardır. Bu sorun, halkın ıstırap çekmesine, fakir çiftçi ve köylünün sömürüye açık tutulmasına, kooperatifçiliğin tazyikler neticesinde bir süre için itibar kaybetmesine ve 8 liralık taban fiyatının küçük çiftçi üzerinde 3,5 - 4 lira gibi küçük fiyatların tatbik edilmesi suretiyle tersine bir işleme tabi tutulmasına ve pamuk ihracatının çok dar bir boğaza itilmesine sebep teşkil eden yanlış ve bir noktada da kastî politikanın eseri-ridir.

Türkiye'de pamuk istihsalinin satışı için eskiden beri tatbik edilmiş olan taban fiyatı ve destek alımları sistemi, alıcılar nezdinde, eşit şekilde tatbik görmediğinden dolayı, bu sene hepimizin gözleri önünde ve mutbuata her vesileyle intikal eden feci manzaralar şeklinde cereyan etmiştir. Pamuk kuyrukları denen, yeni bir kuyruk türü doğmuştur. Bugünkü Günaydın Gazetesinde uzun bir pamuk kuyruğunun fotoğrafı neşredilmiş olduğu için ve konu ile ilgilen-

mesi gereken Hükümetin ve idarenin bugünkü tutumunun ne olacağı hakkında 30 Kasım 1974 tarihli gazetelerde Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Sayın İsmail Hakkı Aydınoglu'nun yapmış olduğu bir beyanat üzerine konuyu bir defa da Yüksek Heyetimize getirmeyi ve bu konuyu Senato'ya izah etmeyi ve bu izahatım sırasında da Hükümeti yeniden ikaz etmeyi ve zabıtlara geçirmeyi uygun buldum.

Bu sorun meydana çıktıktan sonra, Türk çiftçisini izrar eder ve Türk ekonomisine fevkalâde menfi tesirler yapar bir durum hasıl ettikten sonra, mensubu bulunduğum Adalet Partisi Senato Grubu heyetler teşkil ederek bu sorunun yerinde tespit ve tetkikini görev bilmiştir. Bu heyetlerden bir tanesi Ege'ye tefrik edilen heyettir. Manisa Senatörü Ruhi Tunakan, ben, Antalya Senatörü Şerafettin Paker ve İzmir Senatörü Mümin Kırılı'dan müteşekkil heyetle Ege Bölgesinde yapmış olduğumuz tetkikat bize durumun cidden feci olduğunu göstermiş ve bu tetkikatımız sırasında da yeni Hükümetin konu ile şahsen ilgilenmesinin mümkün olamayacağını bilmemize rağmen, idareyi harekete geçirmeleri için tarafımızdan Sayın Başbakana ve ilgili bakanlara konunun ciddiyeti ve acil oluşu hususu birer mektupla bildirilmiştir. Bu mevzu ile Hükümetin gereğince alâkadar olmadığı veyahut olamadığı kanısındayız.

Muhterem senatörler;

Pamuk sorununun Türkiye'nin başına bir problem açacak şekile bürünmesinin nedenlerini sizlere arz etmek istiyorum ve bunun bilinmesinde fayda olacağı mülâhazası ile, biraz uzun nakledersem beni başışlamanızı istirham edeceğim.

Bugün Türkiye'de 700 bin hektara pamuk ekilmiştir. Tekstil sanayiinde çalışanlar dahil dört milyon insan bu ürün sayesinde geçinmektedir. Pamuk ve pamuk mamullerinin ekonomimize kattığı değer 17,9 milyar liradır.

1974 - 1975 devresinde memleketimizde 1 milyon 500 bin ton kütlü pamuk elde edilmiştir. Bunun takriben 550 bin ton veya 600 bin ton lif pamuğa tekabül edeceği sanılmaktadır. Üretilen pamuğun unumiyetle üçte biri dahili üretime gitmekte, üçte ikisi ise ihraç edilmektedir. İhraçtan da Türkiye'ye 5 ilâ 5,5 milyar liralık döviz geliri gelmektedir. Bu sene tekstil sanayiinde dünyada bir buhran belirmiştir. Dünyadaki enflasyon bu sanayii çok etkilemiştir. Kişiler her nevi eşya fiyatlarının süratle artması muvacehesinde kazançlarını, şimdilik ancak ona yettiği için, en mübrem ihtiyaç olan gıda maddelerine ya-

tırmaktadırlar. Giyeceğe para ayırmayan insan kitleleri, o nevi ihtiyaçlarını ertelemek mecburiyetinde kalmaktadırlar.

Bazı diğer sebeplerin de inzımanı ile, dünyadaki enflasyonist gidiş tekstil sanayiine en büyük darbeyi vurmuştur. Bu sebepten dolayı da dünyada pamuk fiyatları mütemadiyen düşmektedir. Bugün kote edilmiş olan fiyatın 96 sent olduğunu gazetelerden okumuş bulunuyoruz.

Pamuk alımları, demin de arz etmiş olduğum gibi, iki kararname gereğince, birisi 7 liralık avans kararname, diğeri de 8 liralık tabanı tespit eden katı kararname gereğince alınmaktadır. Bu kararnamele diğer alıcı müesseselerin, Sümerbank'ın, işleyici müesseselerin, tüccarın ve ihracatçının devreye girmesine mani hükümleri getirmemiş olmasına rağmen o zamanın Hükümeti ve özellikle Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı pamuk alımlarını tek elde toplamağa karar vermiş ve bunu uygulamıştır. İşte bu tek elden pamuk alımlarına gidilmesi, bugüne kadar Türkiye'de görülmemiş olan pamuk teslim kuyrukları denen kuyrukları doğurmuştur.

Bugün Devletin vermiş olduğu 8 liralık taban fiyatının münakaşasını yapacak değilim. Devletin imkânı o imiş ve onu vermiş. Yapmış olduğumuz tetkikata; müstahsiller nezdinde olsun, diğer ilgililer nezdinde olsun, yapmış olduğumuz görüşmelerde halkın 8 liralık fiyattan canı yanar şekilde bir şikâyeti yoktur. Halkın şikâyeti malını teslim edememesi, göz göre göre malının hebâa uğraması ve malını satamaktan dolayı yetenekleri olmadığı için 8 liralık taban fiyatının bilhassa fakir köylü için bir sömürüye açık tutularak 3,5 - 4 ve 5 liralık standartlara göre fiyatların teşekkül etmesi ve bu fakir insanların da bu fiyatlar üzerinden mallarını satmağa icbar edilmesidir. Halkın şikâyeti budur..

Destek alımları, kaçınılması mümkün olmayan alımlardır. Taban fiyatları iyi bir sistemdir; üreticiyi, alınteri sahibini koruyan bir sistemdir. Cumhuriyet hükümetleri bu sistemleri kullanmışlardır; bu sistem kullanılacaktır ve daima da faydalı olacaktır. Fakat, bu sistem rekabet ve süratle alım imkânını ortadan kaldırdığı için, diğer alıcı unsurları piyasaya sokmadığı için bugün halkın sömürülmesine açılan fevkalâde kötü, üzüntülü bir sistem olarak işletilmiştir.

Ege'de 600 bin ton lif pamuk üretileceği sanılıyor ve tek alıcı olarak Ege'de Tarış vazifelendirilmiş. Dünya fiyatları ile taban fiyatları arasındaki ilişki iyi tesis edilemediğinden tek alıcı sübvansiyon

edilip, diğer alıcılar kenara itildiğinden ve dünya fiyatları muvacehesinde de başka alıcıların pamuk alması mümkün olmadığından dolayı, tek alıcı olan ve 315 bin ton esasına göre programlanmış bulunan Tarış bütün hüsnüniyetine rağmen Türkiye'nin Ege mintıkasına isabet eden 550 bin ilâ 600 bin ton pamuğunu alacak imkânlarla sahip değildir. Bugüne kadar Tarış 230 bin ton kütlü pamuk almıştır. Bunun 350 bin tona çıkarılabileceği sanılabilir. Nitekim TARİŞ fevkalâde bir gayret içerisinde buna çalışmaktadır; fakat depolama imkânlarının mahdut olması, insan unsurundan mahrumiyet ve pamuğun işlenmesine mütedair TARİŞ tarafından kiralananlarla kendisine ait olan fabrikaların 315 bin ton pamuğu işlemesi muvacehesinde, bütün zorlamalarla bunun 350 bin tona çıktığını kabul edersek, ki bu zorlamalar TARİŞ'in bir organizasyon hatası içerisinde de mümkün olamamış, ancak köylünün, bizim Ege Bölgesini ziyaretimizde bizlere vaki tazyiki üzerine olmuştur. Meselâ Manisa köylerinde köylü demiştir ki, şurada bir Beydere Çiftliği var Devlete ait, burada bir savcın grubu var. Bu savcın grubu günde 135 ton pamuk işleme kudretine sahip. Bu savcın grubu % 38'lik randımanı % 36'ya indiriyor, ama savcın grubu fevkalâde standart yükselmesine sebep oluyor. Dış piyasalarda üstün evsafılı para getiren pamuk imal ediyor. Bu savcın grubu hem çekirdeğin, hem de lifin rutubetini alıyor. Bu savcın grubu pembe kurdu % 98 yok ediyor. Niye bu muattal duruyor diye köylü bizi ikaz etmiş. Bu da devreye sokulursa bizim pamuklarımız dağda, taşta, yağmur altında çürümekten kurtulur demiştir.

TARİŞ'in ilgililerine soruyoruz; «Savcını kullanamayız» diyorlar. Neden?. Lif kırar diyorlar. Söke'ye gidiyoruz, Aydın'a gidiyoruz, aynı TARİŞ'in Söke'de ve Aydın'da çırpır yerine savcın fabrikaları kurmakta olduğunu duyuyoruz. Dönüyoruz soruyoruz; nedir bu?. Manisa'da savcın boş duruyor kullanılmıyorsunuz, Söke'de ve Aydın'da savcın fabrikaları kuruyorsunuz. Sonra bir araya getiriyoruz, bir sürü mışmışlar. Bir araya getiriyoruz ve fabrikadan istifade edilme imkânı temin ediliyor ve bugün öğreniyoruz ki, 3 bin tonluk bir anlaşma yapılmıştır. Binaenaleyh, imkânsızlıklarına imkân katsak dahi, demin arz etmiş olduğum gibi, Tarım Bakanlığı ile temas ettik. Tarım Bakanlığı bütün depolarını ve imkânlarını TARİŞ'in emrine vermeyi kabul etti; fakat 350 bin tona çıktıktan sonra. 50 bin ton da tüccarın eline şöyle veyahut böyle sebeplerden

geçmiş olduğunu kabul edersek, ki 7 liralık avans kararnamesi devrinde bu vuku bulmuştur, geriye kalıyor 200 bin ton kütlü pamuk. Bu 200 bin ton kütlü pamuk Ege'de meşkuktur. Akibeti malum değildir. İşte bu kütlü pamuk, fakirin elindeki pamuktur. Bunun % 15 ilâ 20 sinin halâ tarlalardan toplanmamış olduğunu tespit ettik.

Bizden evvel Ege'ye gitmiş olan Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Duran Taraklı bizden 15 gün evvelki ziyaretinde bunun % 35 - 40 nispetinde olduğunu beyan ettiler. Dün yapılmış olan bir beyandan (Radyodan veya televizyondan duydum) % 87'sinin toplanmış olduğu söyleniyor; yani Kasım'ın ikinci yarısından bizim Ege bölgesinde tespit etmiş olduğumuz % 15'lik tarlada bulunan pamuk mahsulü halen tarlada duruyor demektir. Kasım ayının başlarında Ege'de yağmurlar yağar. Bu pamuk, yağmur yemiş pamuktur. Bu pamuk, 200 bin ton pamuğun içindedir, fakirin pamuğudur.

Muhterem arkadaşlarım;

Akibeti meşkuk 200 bin ton pamuktan bahsettim. Kuyruklar kilometrelerce sürüyor. Kuyruklarda insanlar dayanamıyor. Çünkü, bir pamuk mahsulünü Tarış'ın alım merkezlerine getirmek için bir kamyonun kirası ilkgün taşıma dahil 500 liradır. Traktörü dahil iki remorkun kirası 500 liradır. Sair bekleme günleri için 300 liradır. Buna fakir, küçük çiftçi dayanamaz ve nitekim dayanamamış, toplatamamış, zengin toplatmış, kamyonu var yükletmiş, TARİŞ merkezlerine götürmüş, 8 liradan satmış parasını almış. Fakir toplayamamış bile, kilo başına pamuk toplanması 150 - 200 kuruş. Tarlaya girilemiyor, yağmur yağmasa dahi girilemiyor. Üstündeki çiğden dolayı girilemiyor. Güneş epeyce yükselecekti pamuk toplayabilesiniz.

Bütün bunlar durup dururken diğer alıcıların sübvansiyone edilmemesi neticesinde fakiri ezen bir sistem yaratılmıştır. Amaç fevkalâde güzel; fakat araçlar yanlış seçilmiştir ve araçların yanlış seçilişi fakirin başına yeni ve büyük belalar açmıştır. Bekliyorlar günlerdir, 15 - 20 gün. Ekmek, peynir, üzüm onların gıdası. Su yönünden büyük sıkıntıları var. Su bulamıyorlar. Remorkların altına hamak yapmışlar. Hamaklarda yatıyorlar. İsmi de Ecevit salıncağı.

İşte bu 200 bin ton, fakirin 200 bin tonudur ve birtakım maceraperestler ve birtakım fırsatçılar bu fakirin elinden, 8 liradan satması icap eden veyahut yağmur yediği için birinci standart olsa dahi 7,10

liraya satması icap eden pamuğunu 3,5 liraya, 3,25 liraya, 4 liraya azami 5 liraya almaktadırlar. Feci bir durum, üzücü bir durum. Bunun kalkması icap eder diyenlere direnilmiştir. Bu direnç Türkiye'ye milyarlar mal olmuştur. Bunun hesabını vermek zordur. İhracat tıkanmıştır. Dünya fiyatlarının hangi istikamete gideceği gözle görülürken fiyatların yükseleceği zannedilmiştir ve 192 - 196 cente çıkmış olan fiyatların daha fazla çıkacağı zannedilmiştir. Fiyatlar süratle inmiş olmasına rağmen eski fiyatların üzerinde ısrar edilerek ihraç tescilleri yaptırılmamıştır. Bugün fiyatlar 108 cent civarındadır; fakat demin de arz etmiş olduğum gibi, 100 cent'in altına düşmüş olduğunu bugünkü gazetelerde okudum. Bunu tutmak mümkün değildir.

Türkiye 3 milyar liralık bir sübvansiyonu kabul etmiştir. Niçin? Müstahsili korumak için. Ne kadar ulvî bir gaye?.. Fakat bu 3 milyar lira ki tümü ile 11 milyar Türk lirasını alıcıların emrine kredi olarak tahsis eden ve 3 milyar liralık bir zararı göze alan Türkiye, bunu tek alıcıya veriyor. Gözden çıkarmış olduğu bu parayı şayet bütün alıcılara dağıtsa idi; yani Hazineye dönmek, müstahsile dönmenin imkânını her alıcı vasıtasıyla temin etseydi, (Nasıl olsa 3 milyar lirayı gözten çıkarmış) bu perişanlık, bu sömürü ve bu fevkalâde acz sistemi katiyen halkın gözönünde cereyan etmezdi.

Zengin malını 8 liradan satıyor, 3,5 liradan aldığı malı da 8 liradan satıyor. Öyle korkunç söylentiler duyuyoruz ki, bunlar inşallah doğru değildir; birtakım memurların bazı alım grupları kurarak zavallı çiftçinin elinden mallarını 3, 5 - 4 liradan aldıkları ve bunları kooperatifler birliklerine 8 baz fiyat üzerinden sattıkları söylentileri vardır. Hatta bazı örgütlerin banka soyacakları, bu yola tevessül ettikleri söylentileri de vardır. TARİŞ elden gelen gayreti sarfetmesine rağmen perişan haldedir. Dağ, taş pamuk stokları ile doludur. Rutubetlenecek olan pamuk vasfını kaybedecek ve çekirdeği yanacaktır. Pamuk çekirdeğini tek elde tutup, sadece muayyen fabrikalara veren ve % 14 randımanlı pamuk yağını alan kooperatifler birlikleri, yağ fiyatları geç ilân edildiği için ve hatta bir yönü ile ters olduğu için, margarin imalcilerine yağı verememektedirler. Türkiye'nin yağ sorunu buradan çıkmaktadır. Türkiye'nin sorunu, yağ stokçularının yapmış oldukları 10 bin ton, 100 bin ton vesaire diye şişirilen stoklar değildir. Yanlış politikanın neticesidir. İhracat tıkanmıştır. TARİŞ sadece 108 cent'lik fiyattan bu senenin mahsulünden

1500 ton lif satabilmiştir. Geçen senenin satışları 20 bin ton civarındadır. Halbuki Türkiye 200 bin tonluk bir ihraç kapasitesine malikti ve dünyada da Türk pamukları, bilhassa Ege pamukları tehâlükle aranan pamuktur.

Hükümet bu politikasının cezasını Türk halkına fazlası ile ödetmiştir. Türkiye artık pamuk ihracatı yapamamaktadır. Türkiye'nin elinde 400 bin tonluk ihraç bekleyen bir stok vardır. Bunun hesabı nasıl verilecektir? Fiyatların yüksek olduğu devirde illâki, «tespit edilen fiyattan, asgarî fiyattan aşağı mal satamazsınız» politikası dünya ticareti temevvüclerine uyuma imkânından Türkiye'yi mahrum bırakmıştır. Nitekim, giden hükümet her halde bu fevkalâde kötü politikasını anlamış olsa gerek ki, gitmeden üç beş gün evvel politikasını değiştirip, ihraç fiyatlarının kaça kaç esasına dayanarak serbest bırakılmasını kabul etmiştir. Pazarlar gitmiştir.

Dünya bir pamuk krizi içindedir; ama pamuk işliği ve pamuk mamulü yapan fabrikaların çalışabilmeleri için, alıcılar küçük partiler halinde de olsa almaktadırlar.

Amerika Birleşik Devletlerinin doları devalüe etmesi, Amerika'nın pamuk ihracında % 15 artış göstermesine sebep olmuştur. Amerika Batı Avrupa piyasalarına bizim aleyhimize olarak gelmiştir. Bizim o piyasalara yeniden gelmemiz belki mümkündür; ama birkaç sene, hiç olmazsa o fiyatların dününde fiyatlarla Avrupa piyasasında yeniden göze girmek mecburiyetindeyiz. O halde bu yönü ile dahi Türkiye'ye zarar verilmiştir.

Yağ sorunu doğurmuştur. Türkiye'nin gelecek sene 75 bin ton yağ açığı olacağını söylemek isterim. Pamuk üretkenler artık pamuk ekmekten vazgeçmek niyetindedirler. Bunu bize ifade etmişlerdir. Tarım Bakanlığı ve Köy İşleri Bakanlığı ilgilileri de bunu teyit ettiler. Pamuk üretimi % 25 nispetinde diğer ürünlere kayacaktır. Bunun özellikle buğday kısmına kayacağı söylenmektedir. Türkiye'nin pamuğu gelecek sene eksilecektir.

Tohum meselesi de vardır. Türkiye'nin 360 bin ton buğday tohumuna ihtiyacı olduğu söylenmektedir. Pamuktan % 25 nispetinde kopan sahalarda bu hesabın içinde midir, değil midir, bilmiyorum. 75 bin ton buğday tohumu olduğu söylenmektedir. O halde tohumluk buğdayın bakiye kalan kısmı ve pamuktan buğdaya intikal edecek arazilere atılması gereken buğday tohumu kısmı nasıl halledilecektir, bilemiyoruz. Bugün buğdayın tohum fiyatları da alabildiğine yükselmektedir. Kilosunun 5 lira olduğu söylenmektedir.

Tekstil sanayii artık stoka çalışmaktadır. Söke'de 6 - 7 bin ortağın «Halka açık şirket» namı altında kurdukları Sök-Taş diye fevkalâde modern, üstün bir fabrikayı gezdik. Gözlerimiz yaşardı; fakat aynı zamanda da üzüldük. Sadece stoka çalışıyorlar. Teşvik belgeleri verilerek ihraca dönük bir tekstil sanayii kuran Türkiye'nin yatırmış olduğu milyarlar işlemez halde kalacaktır. Mesele fevkalâde mühimdir. Yeni Hükümet erkânına; Sayın Sadi İrmak Hükümetine konuyu bütün teferruatıyla arz ettik. Kendilerinin ve diğer Bakan arkadaşlarının konuyu ciddiyetle dinlediklerini, vukufu bu meseleye eğildiklerini gördük; fakat idarenin maalesef muallâka kalan bu Hükümeti yalnız bırakmayarak süratle bu işe eğilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Türkiye'de işleyen bir administrasyon vardır, binaenaleyh, bu administrasyon bu işe sahip çıkmalıdır. Çünkü, tarım ürünlerinde gecikme, affedilmeyecek cezalar ödetmektedir.

Muhterem senatörler;

Konuyu size uzun anlatmak mecburiyetinde kaldım. Çok teferruatlı kısımlar vardır, bunları atladım; fakat yine de uzattım; beni bağışlamanızı istirham ediyorum.

Şayet, konuyu tekrar özetleyecek olursak...

BAŞKAN — Sayın Demir Yüce, bir dakikanızı rica ediyorum. Şimdi, gündem dışı konuşmayı en az benim kadar, hatta benden de iyi bildiğinize kani bulunuyorum. Hükümeti murakabenin birçok usulü vardır. Bunları da en az benim kadar, şahsî kanıma göre benden iyi bildiğinize kaniyim. Zatiâliniz hukukçusunuz.

Tüzük, «Gündem dışı konuşma isteği, bir üyenin gündem dışı bir diyeceği olursa» diyor. Ne kadar sürdü gördünüz. Yazılı soru, sözlü soru, Meclis Araştırması gibi diğer yolların hepsini biliyorsunuz; lütfen toparlamanızı rica edeceğim.

AHMET DEMİR YÜCE (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan. Müsamahanızı da suistimal ettiğimi de biliyorum.

BAŞKAN — Estağfurullah, suistimal etmediniz; ama toplanmanızı rica edeceğim.

AHMET DEMİR YÜCE (Devamla) — Çok âcil bir konuda şu Senato kürsüsünden yeni Hükümete ve idareye bunu haykırmak lüzumunu hissettim onun için beni bağışlamanızı rica edeceğim.

BAŞKAN — Efendim, sizin de beni bağışlamanızı rica ederim. Hukukun üstünlüğü ilkesine bağlıyız. Hükümeti denetlemenin birçok yolu ve şekli var-

dır; bu yol ve şekillerden birisini kullanırken diğer yollar kapalıymış gibi bir tutum içerisine de girmemeliyiz; bunu arz etmek istedim.

Gündem dışı konuşma da bir denetim yoludur; ama sanki öteki yollar kapalıymış da sadece bu yol varmış gibi bunu alabildiğine genişletmeye de hakkımız olmadığını işaret etmek istiyorum; takdirinize bırakıyorum, sözünüzü kesmiyorum.

AHMET DEMİR YÜCE (Devamla) — Teşekkür ederim efendim, toparlıyorum.

Muhterem senatörler;

Müstafi Hükümetin pamuk sorunundaki iyi amaç; fakat kötü araçlarla veyahut iyi amaç; fakat gizlenmiş başka amaçlara vasıl olmakla tatbik etmiş olduğu usulün birçok zararlar getirmiş olduğunu sizlere arz ettim; pamuk üreticisi günlerce kuyruklarda beklemek suretiyle eziyet çekmiştir. Umumiyetle fakir çiftçi ucuz fiyatlarla malını satmaya mecbur bırakılmak suretiyle sömürüye açık tutulmuştur. Tekel olarak Devlet kontrolündeki teşekküllerin kullanılması suretiyle pamuğun devletleştirilmesine doğru yol alınmıştır. Tercih hakkını salim şekilde kullanmasına fırsat verilmeden, bugün için, memleket ağır bir bedel ödesse dahi, baskı ile üreticiler kooperatiflere üye yapılmak istenmiştir.

Pamuk ihracında da Türkiye tehlikeli, darboğazlara itilmiş, ihracatçılığımız baltalanmış, pamuk ürünümüzün ihraç bekleyen stokları çoğaltılarak bu ürünün bu kısmı da meşkûk bir akibete terkedilmiştir.

Tekstil sanayinde darboğazlar yaratılmıştır.

Yağ sanayii bir çıkmaz içine itilmiştir.

Pamuk ürünü bir kısmı ile kalite kaybetmeye ve ziyaa terkedilmiştir. Türkiye ve Türk Hazinesi milyarlarca lira zararın içine itilmiştir.

Konuyu bu şekilde hülâsa etmek mümkündür. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

Saygılarımla. (Alkışlar.)

5. — *Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, narenciye müstahsilinin bugün içinde bulunduğu sıkıntılı duruma dair gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Altıncı önergeyi sunuyoruz.

Sayın Başkanlığa

Narenciye müstahsilinin içinde bulunduğu zor durumu Genel Kurula arz için kısaca gündem dışı konuşmamı müsaadelerinizi dilerim.

Eskişehir
Ömer Ucuzal

BAŞKAN — Sayın Ucuza! buyurunuz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Benden önce konuşan arkadaşlarım, Yüce Heyetinizde, Türk köylü ve çiftçisinin büyük sıkıntılarını dile getirdiler. Bendeniz de başka bir müstahsil grubunun bugün içinde bulunduğu sıkıntıları dile getirmek üzere huzurunuzda geldim.

Malumlarımız olduğu üzere, geçen on yıl içerisinde narenciye mahsulümüz her geçen yıl inkişaf sağlayarak memleketimize büyük dövizler getirme ve böylece narenciye müstahsilinin de yüzünü güldürme istikametinde gelişmiş ve devam etmiştir. Bu sene diğer mahsullerde olduğu gibi narenciye mahsulümüz de sahipsiz kalmış ve narenciye müstahsili de fevkalâde güç duruma düşürülmüştür.

Değerli arkadaşlarım;

Ecevit Hükümetinin işbaşına gelir gelmez anamadelere yapmış olduğu büyük zamlar karşısında diğer müstahsillerin düşmüş olduğu sıkıntı, narenciye sahasında da büyük güçlükler yaratmıştır. Bu güçlüklerin başında devamlı surette mücadeleyle mahsulünü yetiştiren narenciye müstahsili evvelâ zamanında ihtiyacını karşılayacak mücadele ilacını ve mücadele vasıtalarını bulamamış, bulabildiğini de fevkalâde pahalıya satınalmak mecburiyetinde kalmıştır.

Gübreye yapılan zamlarla hayat pahalılığının artması sonucu işçi ücretlerinin yükselmesiyle geçmiş yıllara nazaran her mahsulde olduğu gibi narenciye mahsulümüzde de maliyet yüzde yüzün üzerine fırlamıştır. Bu kadar yükselme gösteren maliyet karşısında bugün narenciye müstahsili, geçmiş seneye nazaran yüksek fiyatla değil, aksine geçen seneki fiyatın altında bir fiyatla yetiştirdiği mahsulü elinden çıkarmak mecburiyetindedir.

Değerli arkadaşlarım;

Her sene ağustos ayının 15'inden itibaren serbest döviz sahasına her iki üç günde bir vapur limon ihracı ederken ve bulunduğumuz şu ayın içerisinde geldiğimizde yetişmiş olan mahsulün yarısı ihraç edilme imkânına kavuşurken, bu sene maalesef ihracat 1/10 nispetinde tahakkuk etmiş değildir. Bunun sebepleri yine Ecevit Hükümetinin tutumundan doğmaktadır :

Uzun yıllardan beri kurulmuş olan kooperatifler ve kuruluşlar yoluyla ihracat yapılmaktadır. İhracat kendisine mahsus özel ihtisas isteyen, yetişmiş kişilere muhtaç bir meslektir. Bu yıl Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı yoluyla, yıllardan beri yetişmiş, ihracat yapmak imkânını gerek Ortak Pazar ül-

kelerinde, gerek Doğu ülkelerinde sağlayan kuruluşlar, karşlarına, bir anda bir ortak dikilmek suretiyle, bu görevi yapamaz hale getirilmiştir.

Narenciye mahsulü dendiği zaman hepinizce malum olan ağırlık noktası Mersin'de toplanmaktadır. Mersin'de şimdiye kadar kurulmuş olan teşekküllerle, çok yakın zamanda kurulmuş olan başka bir kooperatif teşekkülü ihracatı yapmaktadır. Hükümetin emri ile yapılacak ihracatın % 50'si yeni kurulan teşekküle, % 50'si yıllardan beri bu vazifeyi, bu hizmeti yapan teşekküllere tahsis edilmiştir. Yeni kurulan teşekkülün başındaki insanlar henüz Avrupa'yı görmüş, ihracat yapabilme imkânını Mersin Limanına kadar yürütmüş kişiler değildir. Hükümetin bu emri karşısında yeni kurulan, İç - Ko Birlik namıyla kurulmuş olan Birlik ve yıllardan beri kurulmuş olan diğer kooperatifler, yetişmiş mahsulü bir an evvel pazara götürme çabası içerisinde düşmüşlerdir.

Değerli arkadaşlarım;

Hamburg'a bir haftada yapılan ihracat sonunda Türkiye'nin zararı 100 milyon marktır. Bir taraf % 50, diğer taraf % 50 olmak üzere aynı günde üç vapur vasıtasıyla Hamburg Limanına 500 bin sandık limon indiriyorlar. 28 mark olan limonun sandığı, limonlar limana indiği gün, 500 bin sandık limonun piyasaya çıktığı duyulur duyulmaz fiyatı 8 marka inmiştir. Her sandıkta 20 mark kaybedilmiştir.

Çok nazik bir meseleyle karşı karşıyayız. Kooperatiflerin kurulmasına yardımcı olalım; ama kooperatifler kurulurken de mevcut hukuk nizamına ve kanunlara riayet ederek hareket edelim.

Son kuruluşun içerisinde büyük bir partizanlık vardır. Benim Sayın Hükümetten ve yetkili Bakanlardan huzurunuzdaki ricam şu: Teşkil olunan son kooperatifler sadece kâğıt üzerinde kurulmuş; köyde üç beş partizan kişi tarafından yeteri kadar üye alarak kurulmuş, köylü bu kuruluşu davet edilmemiştir. Sonra limana gelip ihracat işinin % 50'sini eline almış, hem dış pazarlarda malımızın birbirine rekabet edecek şekilde satış şekli bozulmuş, bir kargışalık yaratılmış, hem açılan ihracat kredisinin % 50'si de bu Birliğe tahsis edilmek suretiyle bu miktar da riske girmiştir. Bu kredi yarım dış pazarlarda uğrılan zarar sebebiyle bir kısım kayba uğrayacak ve bir kısmı da içeride çarçur edilecek. Karşımızda, verilmiş olan ihracat kredisini tahsil edecek varlıklı kişileri de bulmak mümkün olmayacaktır.

Onun için Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığından ve Ticaret Bakanlığından istirham ediyoruz; meseleyle süratle el koyarak, hem hukukî yönden, hem

ticarî yönden bir teftişe tabi tutulmasında memleketimiz ve milletimiz için büyük yarar vardır. Bu ka-
naatle meseleyi huzurunuzda getirdim.

Değerli arkadaşlarım;

Geçen sene Ağustos ve Eylül aylarında limonun kilosu dalda iki liraya satılıyordu. Bugün iki liraya satmak mümkün değildir; çünkü bu kargaşalık ortamında artık kimse çıkıp bu malı almağa cesaret edemez hale gelmiş, ihracat önlenmiş, 9/10 ihracat imkânımız ortadan kaldırılmıştır. Her sene Haziran ayında, hatâ Mayıs ayında limon alıcısı, daha müstahsilin malı çiçekken, bir tahmine istinaden, müstahsile malın bedelini peşin vermek imkânını sağlarken, şu anda daha binlerce müstahsilin malı satılmamış durumdadır. Şayet malını satmış müstahsil varsa, benden evvel konuşan arkadaşımın ifade buyurduğu gibi piyasaya olan borçlarından kurtulmak, bankalara olan borçlarından kurtulmak için normal piyasa fiyatının altında satmıştır. Aslında bugün müstahsil limonu bahçesinde üç liraya mal etmiştir. İlâç pahalılığı, vasıta pahalılığı, işçi pahalılığı, gübre pahalılığı sebebiyle böyle olmuştur. Üç liraya mâl ettiği limonu iki liraya satma imkânı yoktur. Çünkü alıcılar arasında rekabet yok, satıcılar arasında rekabet başlamıştır. Üç liraya mal ettiği limonu 150 kuruşa satan müstahsil yaşama imkânını kaybeder. Onun için Ecevit Hükümetinin yaptığı bu tahribatı, bugün vazifeli olan hükümetten biran evvel temizlemesini istirham ediyoruz; bize düşen görevleri de yerine getirmeğe hazırız.

Narenciye müstahsili de pamuk müstahsili gibi, üzüm müstahsili gibi, diğer müstahsiller gibi büyük güçlükler içerisinde.

Türkiye bir ziraî ülkedir. Oradan aldığı güçle sanayiye gitme imkânına kavuşacaktır. Maalesef, ortada ne plan kalmıştır, ne program, ne bütçe.

Saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

6. — *Çanakkale Üyesi İsmail Kutluk'un, yüksek öğretmen okullarının kapatılması hususunda yapılan çalışmalar ve bu okulların kapatılması halinde karşılaşılabilecek güçlükler konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sayın üyeler, yedinci önergeyi sunuyoruz.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Cumhuriyet Senatamızın 3.12.1974 Salı günkü oturumunda Yüksek Öğretmen Okulları hakkında gündem dışı konuşmak istiyorum.

Gereğine müsaadelerinizi saygı ile arz ederim.

Çanakkale
İsmail Kutluk

BAŞKAN — Sayın Kutluk, buyurunuz.

İSMAİL KUTLUK (Çanakkale) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Bir yıldan beri Millî Eğitim Bakanlığında uygulanan yanlış eğitim politikasının sonuçlarını ve partizanca yapılan tayinlerin açmış olduğu yaraları sırası geldikçe birer birer bu yüce kürsüden Milletimizin gözü önüne sermeye çalışacağız.

Bugün 100 yılı aşkın tarihi ile liselerimize öğretmen yetiştiren yüksek öğretmen okullarının kapatılmak istenmesinden ve acıklı durumlarından söz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Türk eğitim tarihinde yüksek öğretmen okulunun müstesna yeri vardır. Liselerimizin öğretmen ihtiyacını karşılamak amacı ile ilk defa 1848 tarihinde İstanbul'da açılan yüksek öğretmen okulu, daha sonra ihtiyacın doğurduğu zaruretler nedeniyle Ankara ve İzmir illerimizde de birer tane açılarak, sayıları üçe ulaşmıştır. Ne yazık ki, bu öğretim yılından itibaren liselerimizin öğretmen kaynağı olan talihsiz yüksek öğretmen okullarımızın kapatılma yoluna gidildiğini üzüntü ile öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu yıl yüksek öğretmen okullarının hazırlık sınıflarına öğrenci alınmamıştır. 1 nci ve 2 nci sınıf öğrencilerine burs verilerek yüksek öğretmen okullarından yatılılık hakkı kaldırılmıştır. Şu anda bu okulların yurtları maalesef bomboş bulunmaktadır.

Ankara Yüksek Öğretmen Okulu, Yabancı Diller ve Fen Projesi Geliştirme Merkezi ile Mektupla Öğretim Müdürlüğü haline getirilmiştir. Ayrıca, Ankara Yüksek Öğretmen Okulunda Yüksek Öğretmen Tatbikat Okulu diye yeni bir proje uygulandığını öğrenmekteyiz. Bunun programlarını ve uygulanış şekillerini bilemediğimiz için bunun hakkında herhangi bir fikir yürütmekten şimdilik kaçınıyoruz.

Tarihî İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu, Çapa İlköğretmen Okuluna bağlanarak ortadan silinmiş gibidir.

İzmir Yüksek Öğretmen Okulu binalarında Eğitim Enstitüsü açılarak yüksek öğretmen okulu bir kenara itilmiş bulunmaktadır.

Bu gerçekler karşısında bu müesseseler için üzülmemek elimizde değildir. 1948 tarihinden bu yana üniversitelerimize ve liselerimize sayısız bilim adamı, öğretmen, araştırmacı bu okullarımızdan yetiştirilmiştir. Bu seneki tatbikatıyla öğrencilerine burs

verilerek onları okulların manevî havasından uzaklaştırmışlardır. Kısaca, yüksek öğretmen okulları kapatılma yoluna gidilmiştir.

Tarihi darülmuallimini günün şartlarına göre güçlendirebileceğimiz yerde, yok edilmek kaderi ile baş başa bırakmış bulunmaktayız. Bu millî eğitimi-miz öğretmen yetiştirme çalışmalarımız için son derece üzücüdür. Millî Eğitim Bakanlığının yüksek öğretmen okulları üzerindeki ilgisizliği kınanacak durumdadır. Yüksek öğretmen okullarının öğretim ve eğitimleriyle ders araçlarıyla ve bina durumlarıyla son derece ilgilenmek millî bir görevdir.

Bir yandan orta dereceli okulların öğretmen ihtiyacının çok olduğu açıklanırken, yüksek öğretmen okullarının kapatılması cihetine gidilmesini Türk millî eğitimimizde bir eksiklik, tutarsızlık ve uygulamada büyük bir çelişki sayıyoruz. Bazı Avrupa ülkelerinde örneklerini gördüğümüz gibi, yüksek öğretmen okullarımız ilköğretmen okullarına dayan-dırılmalı ve öğrencilerini tamamen ilköğretmen okulları mezunları arasından seçerek almalı, kaliteli, idealist Kemalist ve millî ülkelere bağlı öğretmen yetiştirmece daha da önem verilmelidir.

Milletlerin maddî ve manevî kalkınmaları, iyi yetişmiş idealist ve millî ülküleriyle mücehhez öğretmenleri vasıtasıyla sağlandığı gerçeği ortadadır. Ata'mız, bunun için yarımlarımızı yetiştiren öğretmenlere büyük değer ve önem vermişti. Öğretmenlik bir Tanrı mesleğidir. Çok ince ve çok nazik olduğu kadar, son derece zor bir meslektir. Hangi millet öğretmenini iyi yetiştirmeye önem vermişse, o millet medenî âlemden varlığını muhafaza etmekte asla güçlük çekmemiştir.

Gençlere öğretmenlik mesleği; öğretmen okullarında geceli, gündüzlü, bilgili, çalışkan, ülkücü ve değerli öğretmenlerin telkinleriyle, çalışmalarıyla uzun süreli verilebilir. Burs verilerek okulun ulvî havasından uzaklaştırılan öğrencilerimizin ülkücü, milliyetçi ve kaliteli olacağı inkânsızdır. Bu yüzden yüksek öğretmen okullarımızın bugünkü durumlarından, Millî Eğitim Bakanlığının ilgisizliğinden derin üzüntü duymaktayız. Hatta bu kültür abidelerinin tarihe mal edilmek istenmesini de kınamaktayız.

Bugünkü mesuliyet mevkiindeki kişilerin izlemekte oldukları hatalı yoldan vazgeçmelerini, Milletimizin geleceği ve menfaati için tavsiye ediyoruz. Değil yüksek öğretmen okullarımız, hatta ilköğretmen okullarımız eğitim, enstitülerimiz üzerinde titizlikle, dikkatle ve hatta millî heyecanla durmalıyız,

gelişmelerini günün şartlarına göre sağlayacak tedbirleri almalıyız.

Bu sebeple, Millî Eğitim Bakanlığının yüksek öğretmen okullarının durumları hakkında ne düşündüğünü açıklamaya davet etmeyi bir görev saymaktayım. Sorumlusu bulunmadığı, çok ciddi ve millî olan bu konu üzerinde dirayet ve liyakatî müsellemler olan sayın Bakanın ciddiyetle duracağına inanarak sözlerimi bitiriyorum.

- Derin saygılarımı sunarım. (A.P. sıralarından alkışlar)

7. — *Konya Üyesi Mehmet Varışlı'nın, hacı adaylarının Suudi Arabistan vizesi alırken karşılaştığı güçlükler konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sayın üyeler, 8 nci önergeyi sunuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Suudi Arabistan'a giden hacı namzetleriyle ilgili olarak gündem dışı konuşma yapmak istiyorum. Ge-reğine müsaadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Konya

Mehmet Varışlı

BAŞKAN — Sayın Varışlı buyurunuz.

MEHMET VARIŞLI (Konya) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri;

Konuşmama başlarken Senatamızın değerli üyelerine saygılar sunarım.

Muhterem senatörler,

Konuşmama konu teşkil eden husus, 1 Aralık 1974 Pazar günü bazı gazetelerimizde «Vize almadan Hacca gidenler perişan durumda, Şam'la Amman arasında mekik dokuyan 4 bin Türk Anayurttan yardım bekliyor» gibi, büyük puntolarla yazılmış yazıları hepimiz okuduk.

Değerli arkadaşlarım;

Her nedense son yıllarda Türk hacı namzetlerinin çektikleri sıkıntıyı, döndükten sonra kendi ağızlarından işittiğimiz gibi, gerek gidişlerini ve gerekse gelişlerini takip eden muhterem basınımızın verdiği bilgiden de öğrenmiş bulunuyoruz.

Muhterem arkadaşlar,

Her sene olduğu gibi, bazı vatandaşlarımızın müracaatı ile bu sene de yakından ilgilendim. Vatandaşlarımızın yurt içinde vizelerini takip etmesi bir dert. Yurt dışında yabancı ülkede lisan bilmeden dertlerini takip etmesi ayrı bir konu. Bu tarihten 10 gün evvel birkaç hemşehrmin müracaatı üzerine Suudi Arabistan Büyükelçiliğine gittim. Esasında

büyükçiliklerdeki vizeler zamanında, azamî bir gün içerisinde yapılır, bilhassa Avrupa ülkelerinde, bazı memleketlerde vize yapılmaya dahi lüzum yokken, Müslüman devletler arasında böyle bir vize mecburiyetinin hâlâ geçerli durumda olması beni ziyadesiyle üzmektedir.

Suudi Arabistan Büyükelçiliğinin önüne gittim. Hatırı sayılır büyük bir kalabalık vardı, kapılar kilitlenmişti ve küçük bir pencereden bu kalabalığa hitap eden birkaç arkadaş görev yapıyordu.

Haliyle ben arka kapıdan Konsolos Beye haber göndermek suretiyle içeriye girdim. Elimde birkaç pasaport vardı. (Bu ifademi şükranla da sunuyorum) Benim işimi gördüler; fakat orada gördüğüm perişanlığı; işimin görülmesi bakımından değil, orada bulunan vatandaşlarımızın 8 -10 gün, gece saat onikilere kadar beklemesine vicdanım razı olmadığı için bu kürsiye getirdim ve böyle bir gündem dışı konuşma yapmak mecburiyetinde kaldım.

Pasaportlar yerlerde, atılmış, her parçası bir yerde. Vatandaş on pasaporttan dokuzunu almış, birini almak için yine bekliyor. Hattâ neden böyle olduğunu sordum. İtimat buyurun (Suudi Arabistan Büyükelçiliğinin masası yoksa masa da gönderilebilir) bir sigara sehpasının üzerinde, diz çökerek muamelât yapılıyor.

Türkiye Cumhuriyetinin bir parlamenti olarak bunu gördükten sonra üzüntümü günlerce yenemediğim için bu konuşmayı yapmak mecburiyetinde kaldım.

Değerli senatörler;

Sekiz - on gün beklemek kâfi değil. Muameleye bir de Suriye Büyükelçiliğinde devam ediliyor. Şurasını da kaydetmek isterim ki, Suriye Büyükelçiliğindeki muamelât, Suudi Arabistan Büyükelçiliğindeki gibi günlerce değil, azamî bir - iki gün içerisinde, yine diğer memleket olan Ürdün Büyükelçiliğindeki muamelât ise anında yapıp veriliyor.

Şimdi burada beni tereddüde ve tetkike sevk eden konu şu oldu:

Bir elçilikte 15 günde vize yaptırılıyor, bir elçilikte iki günde vize yaptırılıyor, bir elçilikte ise bir saatte vize yaptırılıyor. Bunun nedenini bir türlü bulamadım; fakat araştırmaya devam ediyorum.

Değerli senatörler;

İslâm dininin beş şartından biri olan Hac'ca gitmek farızasını yerine getirmek için mübarek topraklara giden bu vatandaşlarımıza gerek yurt içinde ve

gerekse yurt dışında eziyet çektirmeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Gazetelerimizin yazdığı gibi, Şam'la Amman arasında «Yok vize Ankara'da yapılacak» diye tekrar Amman'la Şam arasında vatandaşlarımızın mekik dokumasına sebep olan kimler? Bu işin sorumlusu kim değerli arkadaşlarım?

Bilindiği gibi İçişleri Bakanlığı sadece pasaport işleriyle meşgul oluyor. Bizim hacı namzetlerimizle meşgul olan başka bir makamın olduğunu zannetmiyorum.

Diyanet İşleri Başkanlığında bir komisyonumuz mevcut. Bu komisyonumuz yılda iki defa toplanır. Ondan sonra ne yaptığını bilmiyoruz.

Teklifim şudur ki:

Her yıl vatandaşımızı binbir müşkülâta sevk eden bu konunun halledilmesi ve Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Hac İşleri Müdürlüğünün biran evvel kurulması gerekir.

Eğer Hac İşleri Müdürlüğü kurulursa, Hicaz'a gidecek olan vatandaşlarımızın işleri, biraz daha sistemli ve prensipli bir şekilde ve en kısa zaman içerisinde yapılacaktır.

Vatandaşlarımız bu farızalarını daha kolaylıkla yerine getirirlerse her halde bizler de memnun oluruz.

Sayın senatörler;

Konuşmama Sayın Başkana söz verdiğim şekilde kısa olarak devam ediyorum.

Dışarıya çıkan vatandaş, Türk gümrüğünden geçerken bilindiği üzere polis tarafından pasaportu kontrol edilir.

Şimdi diyorum ki, «Bu dört bin Türk hacı namzedinin dışarıya çıkışındaki kontroller nasıl yapılmıştır? Sınırlara talimat verilmemiş midir? Suudi Arabistan, Suriye ve Ürdün'ün vizesi olmadan dışarıya çıkılmayacak diye gümrüklerimize talimat verilmemiş midir? Şayet verilmemişse, bu talimatı gümrükte çalışan emniyet mensuplarımız bilmiyorlar mı?»

Amman'dan Ankara'ya gelip yeniden vize almak başkadır, sınırdan geri dönüp Ankara'dan vize almak başkadır.

Temenni ederim ki, Hac İşleri Müdürlüğümüz kısa zamanda kurulur (Sayın Hükümetimizden bunu istihdam ediyorum) ve böylece hacılarımız mukaddes topraklara güle güle giderler ve neşe içerisinde gelirler.

Değerli arkadaşlarım;

Sözlerimi bitirirken bir hususa daha temas etmek istiyorum.

Hac farızasını ifa ederken her Müslüman vatandaşın kurban kesmesi kutsal ve dinî bir görevdir. Vatandaş bu görevini ifa ederken, kendi kazancından hac vazifesini ifa etmek için ayırdığı parayla kurban kesmesini tenkit edenlere tesadüf ediyoruz. Bu acı bir olaydır.

Bu tip insanlar, vatandaşlarımızın dinî görevlerini yaparken, bütün bir ömür boyu nafakalarından keserek ayırdıkları parayla ve Allah rızası için kestikleri kurbanlara lütfen dil uzatmasınlar.

Hepinize saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar.)

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, konuşmacıdan bir şey soracağım. (A. P. sıralarından «Olmaz öyle şey» sesleri.)

BAŞKAN — Müsaade buyurunuz efendim. Her şey Tüzük hükümlerine göre cereyan eder.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — O halde bir yazı gönderdim, siz açıklayınız.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Ünsal.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın konuşmacı, konuşmasını yaparken «Konsolosluğa gittim, konsolosum dedim, beni arka kapıdan içeriye aldılar ve işimi yaptılar» mı dedi, yoksa ben mi yanlış anladım?

BAŞKAN — Şimdi Sayın Ünsal, gündem dışı konuşmalar üzerinde Tüzüğümüze göre müzakere cereyan etmez. Müzakere cereyan etmeyince...

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben soru soruyorum efendim.

BAŞKAN — Soru da müzakereye dahildir efendim; ama bir sayın konuşmacı, bu yanlış anlamayı düzeltme açısından önem verir de cevap vermek isterlerse kürsüyü kendilerine serbest bırakıyorum.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben de o konuda soruyorum.

BAŞKAN — Siz soru soramazsınız. Sizin sorunuza ben dafâlet edemem. Yalnız verdiğim imkân şu : Konuşmacının konuşmasındaki yanlış anlamayı, konuşmacı kendi açısından düzeltmek istiyor ise, kendileri serbesttirler, dilerlerse cevap verirler; ama mecbur değildirler.

MEHMET VARİŞLİ (Konya) — Cevap vereyim efendim.

BAHRİYE ÜÇÖK (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Mehmet Varışlı'dan sonra sizi dinleyeceğim efendim.

Buyurunuz Sayın Varışlı.

MEHMET VARİŞLİ (Konya) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Konuşmama başladığım sırada, bilhassa Suudi Arabistan Büyükelçiliğinden bahsederken «Vatandaşlarla pencereden muamele devam ediyordu.» dedim. Orada pencere dediğim yer bir balkon kapısıydı.

Benim «Arka kapı» dediğim yer ise esas giriş kapısı; yani hademenin beklemiş olduğu kapıdır ve ben bu kapıdan içeriye haber göndermek suretiyle girdim. Yanlış bir anlaşılma olmasın.

Bilmeyorum sormak istediği başka bir konu var mı?

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — «Konsolosum» diye bir söz geçti de...

MEHMET VARİŞLİ (Devamla) — Hayır efendim.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben yanlış anlamışım.

BAŞKAN — Sayın Varışlı, «Arka kapının giriş kapısı olarak kullanılmakta olduğuna» işaret ettiniz. Sayın Üçok, buyurunuz.

BAHRİYE ÜÇÖK (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, Sayın Varışlı benim konuşmalarımı yanlış yorumlayarak «Kurban kesenlere dil uzattı» şeklinde ve sanki ben Müslüman vatandaşların Hac'ca gitmelerine ve kurban kesmelerine karşıymışım gibi bir ifade kullandılar. Müsaade buyurlarsa, ben cevap vereyim.

BAŞKAN — Sayın Üçok, siz konuşmalarınızda kurban kesilmesine ait dinî kuralları açıkladınız. Sayın Varışlı'nın sözünden, kurban kesimine karşıymışınız gibi bir mana çıkabilir. Bu noktaya münhasır olmak üzere size söz veriyorum. Yalnız, gündem dışı konuşmalar üzerinde müzakere cereyan etmeyeceğini gözönünde bulunduracağınızdan emin bulunduğumu da ifade etmek isterim.

BAHRİYE ÜÇÖK (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlar:

Ben dinsel bir yöntemin, dinimizin Arapça olarak gelmesinden ötürü yüzyıllar boyu anlaşılınmamış olmasının neticesinde, burada bir açıklığa kavuşturulması dileğinde bulunmak üzere söz almıştım. Halbuki, bu konuşmama, tamamen Mekke'de kurban kesilmesine karşıymışım gibi ters bir anlam verildi. Oysa dışarıda da Sayın Varışlı bana «Size cevap vereceğim.» diye bahsettiğinde ben kendisine «Ben kurbanın kesilmesine karşı değilim; fakat Hacca gidenler orada kurban kestikleri zaman bu kurbanlar yenmiyor, kumlara karıştırılıyor ve bugün dünyada açlık son haddine varmış olduğu halde orada kurbanın bu şekilde kumlara karıştırılmasının insanî olmayacağını, dinen de

bu şekilde bir ziyanın yerinde olmayacağını belirtmek istedim.» dedim ve «Mademki bizim dinimiz bilinmiyor, Arapça olarak yüzyıllardan beri bu din sürdürülüyor, o halde Diyanet İşleri Başkanlığı uyaralım. Esasen Diyanet İşleri Başkanlığı da bu konuda daha evvel Milliyet Gazetesinde yıllarca evvel benim yayınlamış olduğum bir yazıdan sonra bir inceleme yapmıştır ve bu incelemeden sonra bugün Başkan bulunan Sayın Dr. Lütfi Doğan bana «Yazınız incelenmiştir, çok haklı görülmüştür.» dedikten sonra bu konuda ufak, tefek uyarılarda bulunmuşlardır.

Benim burada dile getirmek istediğim husus şu oldu :

Bunu bir kampanya haline getirelim ve dinde Hac sırasında kurban kesiminin farz olmadığını, vacip olduğunu, bu vacibin de Hac yöntemlerinin yalnız iki tanesinde mevcut bulunduğunu, ifrat biçiminde hac edildiği takdirde kurban kesmeye lüzum olmadığını dile getirilsin. Bunun için Devlet Bakanından rica edelim.

Sözümün özü bu idi. Halbuki, Sayın Mehmet Varışlı bana dışarıda; «Zararı yok, kumlara karışsın; ama vatandaş ekmeğinden, dışından, tırnağından kesmiş olduğu kurban parasını orada harcassın.» dediler. Ben bunu insancıl bulmuyorum. Bir ayet de söyledim. Hac Süresinin 28 nci ayetindeki «Çaresiz kalmış yoksulu da doyurun.» emrini yerine getirmek için kurbanı memleketinde nafîle olarak sadaka olarak kesebilir, bu da dinin dışına çıkmak demek değildir, diye ifade ettim. Bu konuşmam, kurban kesmeye dil uzatmak, müdahale etmek şeklinde karşılanmıştır. Bundan dolayı üzüntü duyduğumu ifade etmek isterim.

Saygılarımla. (Alkışlar)

8. — *İstanbul Üyesi Ali Oğuz'un, 21 . 11 . 1974 tarihli 7 nci Birleşiminde Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın gündem dışı konuşmasında mensubu olduğu Millî Selâmet Partisine sataşması nedeniyle gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Sayın Üye Ali Oğuz'un bir önergesi vardı ve onu size sunmuştuk, «Tutanakları inceleyerek gerekli işlemi yapacağız» demiştim. Önerge hakkındaki bilgilerinizi tazelemek için bu önergeyi bir kere daha sunuyoruz.

Muhterem Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Biraz önce gündem dışı söz alan Erzincan Senatörü Niyazi Ünsal yaptığı konuşmada Millî Selâmet Partisine açıkça münasip olmayan elfazla tecavüzde

bulunmuştur. Cevap vermem hususunda söz verilmesini diler, ısrar ettiğimi ve söz isteğimin muhterem heyete arzıyla oylamasını arz ederim.

İstanbul
Ali Oğuz

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Bu önergenin tarihi 21 . 11 . 1974'tür. O gün Cumhuriyet Senatosu 7 nci Birleşimini yapmıştır. Bu birleşimden sonra 8 nci ve 9 ncu birleşimler yapılmıştır, bugün 10 ncu Birleşimi yapıyoruz.

Olay şudur:

Sayın Niyazi Ünsal, Cumhuriyet Senatosunun 21 Kasım 1974 tarihinde yapılan 7 nci Birleşiminde gündem dışı bir konuşma yapmıştır. Sayın Üye Nihat Erim bu konuşmada kendisine sataşıldığı iddiasıyla söz almış ve konuşmuştur. Ondan sonra sayın üye Fethi Çelikbaş bir başka konu üzerinde gündem dışı konuşma yapmıştır. Bu konuşmadan sonra Sayın Üye Ali Oğuz aynen; «Sayın Üye Niyazi Ünsal konuşmasında bilhassa partimizin ismini zikrederek münasip olmayan elfazla tecavüzde bulunmuştur. Birkaç cümle ile de bana müsaade buyurmanızı istihham ediyorum.» diyerek söz istemiştir.

Birleşimi yöneten Başkan; «Zamanını geçirdiniz, başka bir birleşimde söz alıp konuşma hakkını haizsiniz, şimdi müsaade edin usulüne uygun hareket edelim» diyerek söz vermemiştir.

İçtüzüğümüzün 62 nci maddesi bu hadise için söz konusu olmamıştır. Bilindiği gibi orada; «Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyetle uğraşmak ve düzeni bozacak gösterilerde bulunmak yasaktır.» denmektedir.

63 ncü madde de söz konusu olmamıştır. Bildiğiniz gibi, bu maddede bir üyenin Genel Kurulda kaba ve edep dışı sözler kullanması hali söz konusudur ve bu durumda yapılacak işlem den söz edilmiştir.

İçtüzüğümüzün 65 nci maddesine gelince; izin verirsiniz bilgilerinizi tazelemek için aynen okuyacağım.

Bu maddenin başlığı; «Kendisine sataşılan üye» dir.

Madde metni şöyle:

«Şahsına sataşılan yahut ileri sürdüğü görüşün aksine kendisine bir fikir isnat edilen üye, her zaman isteme hakkını haizdir. Bu halde o üye, ne münasebetle söz söylemeye kendini mecbur saydığını beyan eder.

Söz verip vermemek Başkanın takdirine bağlıdır. Başkanın söz vermemesi halinde, üye ısrar ederse, Genel Kurul görüşmesiz işari oyla bu konuda bir karar verir.»

Bu maddenin hadiseyle ilgisi açısından iki nokta üzerinde durmak gerektiği kanısına vardım. Bunlardan biri; kendisine sataşıldığını iddia eden şahsın cevap verme zamanının bir sınıra tabi tutulup tutulmadığı.

Madde metninde «her zaman» denilmektedir. Olay 7 nci Birleşimde olduğu için, bugün 10 ncu Birleşimdeyiz. Bu nedenle zaman bakımından bir sınırlama var mı, yok mu noktası üzerinde durdum. Madde metninde «her zaman» denilmektedir. Kaldı ki, sayın üye arkadaşımız önergesini 7 nci Birleşimin yapıldığı 21 Kasım 1974 tarihinde vermiştir.

Bu «her zaman» sözünün, olayın cereyan ettiği birleşime münhasır kalmadığı anlamını kolayca çıkarmaklığımızı mümkün kılan içtüzük hükümleri vardır. «O birleşimde» kaydını ihtiva eden maddeler var, «ilk birleşimde» kaydını ihtiva eden maddeler var «ikinci birleşimden sonraki birleşimde» kaydını ihtiva eden maddeler var. O halde, bazı hakların kullanılışı zaman bakımından sınırlamaya tabi tutulmuş ve bu sınırlar da belli edilmiştir.

Binaenaleyh, sayın üye arkadaşımız önergesini 21 Kasım tarihinde vermemiş olsaydı dahi, bu iddiasını bugün ileri sürmeye haklı bulunuyordu.

İkinci çözüm bekleyen nokta:

65 nci maddenin başlığı, «Kendisine sataşılan üye», madde metni de; «Şahsına sataşılan yahut ileri sürdüğü görüşün aksine kendisine bir fikir isnadedilen üye...» O halde, bu madde hükmü, ancak tek kişilerin istekleri üzerine uygulanabilir şeklinde yorumlanabilir.

Şimdi, ben bu konuya ait Başkanlığın görüşünü açıklamazdan önce, Sayın Ali Oğuz'dan, söz söylemeye kendilerini mecbur saydıkları hususu açıklamalarını rica edeceğim.

Sayın Ali Oğuz, bir yanlış anlamaya mahal kalmamak için, size henüz söz vermiş değilim.

ALİ OĞUZ (İstanbul) — Anlıyorum efendim, anlıyorum; teşekkür ederim.

BAŞKAN — Ama tutanaklara geçmesi için, arkadaşlarımızın iyice duyabilmeleri için, söz isteme nedeniniz için size söz vereceğim.

ALİ OĞUZ (İstanbul) — Tabii efendim, arz edeceğim efendim.

BAŞKAN — Söz verip vermeme konusu ondan sonra çözümlenecek.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Arz edeceğim efendim; müsamahanızı sultistimal etmeyeceğim.

BAŞKAN — Estağfurullah.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Sadece o nokta üzerine münhasır olmak üzere, konuşacağım.

Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Muhterem arkadaşım Niyazi Ünsal Bey, 21 . 11 . 1974 tarihinde yapmış olduğu gündem dışı konuşmasında, bilhassa Partimizi hedef alarak, «Seçimlerden üç ay sonra kurulan Ecevit Hükümetinde Millî Selâmet Partisi, kızgın bir halka gibi Cumhuriyet Halk Partisinin boynuna geçti, sekiz aydır çıkaramıyor» cümlesini kullandı. Ben bu cümle üzerine söz istedim.

Benden önce...

BAŞKAN — Kâfi Sayın Ali Oğuz.

Efendim, biz de Başkanlık olarak tutanağı inceledik, bu cümle tutanakta mevcuttur. Her ne kadar 65 nci madde, «Şahsına sataşılan yahut ileri sürdüğü görüşün aksine kendisine bir fikir isnadedilen üye...» deyimini kullanmakta ise de, Sayın Üye Ali Oğuz (bildiğimiz gibi) Millî Selâmet Partili bir üyedir. Millî Selâmet Partisine bir sataşma yöneltmişse, o Partinin üyesi olmak nedeniyle bu sataşma kendisine de tevcih edilmiş sayılır.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Bu itibarla biz; kürsü özgürlüğünü ve kürsüde kurallara uymada dikkatli ve itinalı olmaklığımız gereğini gözönünde bulundurarak; yani sataşma olmaksızın görüşmelerin cereyan etmesinin asıl olduğu üzerinde ve kürsü özgürlüğü üzerinde durarak, Sayın Ali Oğuz'un Millî Selâmet Partisinin bir üyesi olduğunu da gözönünde bulundurarak kendisine bu noktaya münhasır olmak üzere söz veriyorum.

Buyurunuz Ali Oğuz.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Muhterem Başkan...

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Duydum efendim; müracatınızı duydum efendim.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, bu konuda usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Yetki benim efendim..

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Bu konuda usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Yetki benim efendim, yetki benim.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben de zabıtlara geçmesi için usul hakkında söz istiyorum. Usul hakkında yetkiniz yok sizin.

BAŞKAN — Bir üye kürsüde ve kendisine söz verdiğim sırada Başkanın muamelesini kesemezsiniz.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben usul hakkında söz istiyorum sizden, bu konuda ben söz istiyorum.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Neyin usulü Sayın Başkan, neyin usulü?...

BAŞKAN — Bir dakika Ali Oğuz Bey.

Neyin usulü hakkında?

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Usul hakkında söz istiyorum, bunu zabıtlara geçireceğim. Usul hakkında söz vermiyorum deyin, geçsin zabıtlara...

BAŞKAN — Neyin usulü hakkında efendim?..

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Bu söz vermenizin usulü hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Bu söz vermenin usulünü anlattım efendim; 65 nci madde...

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Bu söz vermenin usulü usulsüzdür. Bunu zabıtlara geçireceğim; bunu anlatacağım efendim, usul hakkında da Tüzük bana yetki vermişse konuşup zabıtlara geçireceğim.

BAŞKAN — Sayın Ünsal...

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Efendim, ben usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Ünsal...

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Konuşmam usulsüz olursa, o zaman siz Başkan olarak gereğini yaparsınız.

BAŞKAN — Sayın Ünsal, müsaade buyurur musunuz?

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Buyurun, rica ederim.

BAŞKAN — Gerektiğinde sözü esirgeyecek değilim. Maksadım, hukuk kuralına uygun olarak hareket etmektir..

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben de ona saygılı olarak söz istiyorum.

BAŞKAN — Yalnız müsaade edin karşılıklı görüşmeyelim. Daha söyleyeceğiniz varsa yerinizden söyleyin, ben ondan sonra başlayayım; ama ben başladığım zaman da siz lütfedin ben bitireyim. Söyleyeceğiniz varsa buyurunuz yerinizden söyleyiniz...

Efendim, «Usul hakkında söz istiyorum» diyen herkese söz verilmez.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — O sizden iyi biliyor. Kongrelerde öyledir, öyle öğrenmiş gelmiş.

BAŞKAN — Bunun gerekçesini söylersiniz; Tüzüğe uyarırsa, yasalara uyarırsa, hukuk kuralına uyarırsa size söz veririm; ama «Usul hakkında ben söz istiyorum» diyen her üyeye söz verilmez; bu bir.

İkincisi; yüksek sesle sert sözlerle sert tonda bir hak iddia edildiği zaman o iddiaya haklılık açısından bu sertlik, yüksek ton güç ve kuvvet getirmez.

OSMAN SALİHOĞLU (Sakarya) — Doğru.

BAŞKAN — Benim ne usulsüzlük ettiğimi söyleyin, gelin kürsüde size söz vereyim.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Tamam.

BAŞKAN — Ama, siz usulsüz hareket ediyorsunuz; «Ben usulsüzlüğünüz hakkında kürsüden konuşacağım» dediğiniz zaman, ben size söz vermem.

Çözüm bekleyen iki konu var dedim, bu iki konu üzerindeki Başkanlığın görüşünü açıkladım, yetkimi kullanıyorum.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Görüşünüz yanlıştır. Ben de bu konuda usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Siz de, «Yanlış» dediniz, stenograf lar duydu ve tutanağa geçti efendim, bitti.

Buyurunuz Sayın Ali Oğuz.

Yalnız Sayın Ali Oğuz, sizden bilhassa istirham ediyorum ve benim istirhamımı değerlendireceğinizden de emin bulunuyorum; bir yeni sataşma iddiasına da mahal bırakmayalım.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Bizden böyle şey sâdir olmaz muhterem Başkan.

BAŞKAN — Ve sadece sataşma cümlesine münhasır olmak üzere sizden söz rica ediyorum.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Muhterem Başkan, Yüce Senatonun muhterem üyeleri, muhterem arkadaşlarım;

Şu çatı altına geleli bir seneyi müteceviz bir zaman oldu. Biz, zaman zaman bu kürsüye çıkıp huzurunuzda görüşlerimizi arz etmeye çalıştık. Bu konuşmalarımızda edebin dışına çıkan, usulün dışına çıkan veya başkalarına sataşma mahiyetinde hakaret elfazı taşıyan sözlerimiz sureti katiyede olmamıştır. Sebebi de, 20 senelik hukuk hayatımızda herkesin hukukuna, şahsiyetine, vekarına saygılı olmasını bildik ve bu, mesleğimizin şiarı olmuştur, bunun dışında bir davranış içerisine girmemeğe de azamî gayret gösterdik.

Muhterem arkadaşım nedense, huzurunuzda 21 . 11 . 1974 günlü 7 nci Birleşimde söz aldığı za-

man, bize sataşmak lüzumunu hissetti ve münasip olmayan hakikaten bir elfaz kullandı; «Millî Selâmet Partisinin kızgın bir halka gibi Haik Partisinin boynuna takılmış olduğunu ve kendileri de bunu bir türlü söküp atamadıklarını, kurtulamadıklarını» ifade etti.

Muhterem kardeşlerim;

Hakikaten burada bir hakikat payı yoktur. O derece yoktur ki, hafızalarımızı yoklarsanız, 14 Ekimden sonra partiler tek başına bir hükümet kurma imkânını bulamadıkları zaman, koalisyon imkânları denenmişti. O günlerde, Millî Selâmet Partisinin görüşlerinin bilhassa Halk Partisinin bazı görüşlerine benzediği iddia edilmişti. Biz zamanla bunu açıkladık ve dedik ki :

«Dertleri teşhiste beraber olmak bir beraberlik sayılmaz. Asıl beraberlik tedavide beraber olmaktır. O sebeple benzer noktalarımız olmamakla beraber, bir koalisyon ortaklığı içerisinde memleketimizin hizmetlerini birlikte görmeğe alışmamız gerekir. Bu, mutlaka memleketimizin ihtiyaçlarının icabıdır, dertlerinin gereğidir. Halkımız bizden hizmet beklemektedir. Biz hizmet vaat ederek buraya geldik. Yüz günü tecavüz eden bir hükümet buhranı içerisinde halk neredeyse bizden ümidini kesmektedir? O sebeple bir araya gelmek fedakârlık dahi olsa, bunu mutlaka karşılıklı fedakârlık yaparak yapmamız gerekir» dedik ve bu koalisyon kuruldu.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu koalisyonun kuruluşuna tekaddüm eden günlerde ve onu takip eden günlerde hakkımızda basının bazı kanaatleri oldu. Bu, koalisyon ihtimalinin doğduğu zamanlarda bizi övme şeklinde tecelli etti, göklere çıkardı, ama ümitler ortadan kalktığı zaman da en ağır hakaretler bize reva görüldü; ne sakalımız kaldı, ne bıyığımız kaldı, neler söylenmedi...

OSMAN SALİHOĞLU (Sakarya) — Doğru.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Biz sabrettik. Dedik ki; sabır, bütün kapıları açan anahtardır; sabredelim, cevap vermayelim. Zaten cevap vermeyi gerektirecek sözler de değildi. Bunlar, hissî şeylerdi. İşine geldiği zaman öveceksin, işine yaramadığı zaman söveceksin. Bu, muhakkakki olgun insanların hareketi değildir.

Muhterem kardeşlerim;

Hem, hizmet de değildir bu. Sen, bir vefa duygusu içerisinde olacaksın; beraber olmayı, birlikte olmayı, bu memleketin, bu vatanın selâmeti ve refahı, saadeti ve insanların yüzünün gülmesi için gerektiği zaman o fedakârlığı göstereceksin. İşte, olgunluk budur.

Yoksa, beraber olduk; ne iyi insansınız. Ayrıldık, ne kadar kötüsünüz. Yok böyle şey, muhterem kardeşlerim... Bunun ölçüsü, muhakkakki halkımız tarafından bilinir ve yüce Senatonun üyeleri arasında bunu takdir edemeyecek kimsenin de olduğunu hiç sanmıyorum.

Peki, bu koalisyon yapıldı da, acaba arkadaşımın dediği gibi biz bir kızgın halka mı olduk?

Muhterem kardeşlerim;

Bizim bir araya gelmemizden büyük hizmetler doğdu. Bunu açıkça itiraf etmek isterim :

Bir kere; yüz günlük hükümet buhranı ortadan kalktı ve bize karşı, Senatoya karşı, Meclise karşı ümitlerini kaybetmiş olan halkımız, birbirine tam zıt görüşte insanların da bir araya gelerek hükümet kurabileceklerini ve bu memlekete hizmet getirebileceklerini görmüş oldular. Bunun örneğini verdik.

Dahası oldu; ümitler insanlara bağlanmıştı; «filân şahıs, filân teşekkül ümidimizdir» deniliyordu. Şahısların ve teşekküllerin ümit olmadığı ve bu milletin gerektiği zaman içinden çok ümidini bağlayacağı çalışacak insanlar çıkarabileceği de anlaşıldı.

Aziz kardeşlerim;

Bununla da kalmadı, birçok manevî hizmetler getirildi. O derece getirildi ki, bunlar hepinizin malûmu. Bir millî ahlâk dedik; ahlâk ve maneviyat dedik önce. Bu, tahakkuk etti.

Arkasından; yedi aylık devre içerisinde bir tek şahıs manevî inancından, inancını söylemekten, yaşamaktan, toplanmaktan veya yazmaktan dolayı huzuru muhakemeye sevk edilmedi. Kıyamet mi koptu acaba? Hiç bir zaman böyle olmadı...

Arkadaşlarım diyorlar ki, filânları da affettiniz. Onunla birlikte sizin mahkûm ettiğiniz insanları da affettik. Şimdi, biraz da ondan bahsedin...

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayalım Sayın Oğuz.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Bunun yanında, muhterem kardeşlerim; her şeyden evvel bir seyahat hürriyeti Anayasamızda öngörülmüştü. Fakat bu, Cenuba gidenlere kayıtlarla takyidlerle tatbik edilirdi; Batıya gidenlere ise selâmla uğurlama şeklinde tecelli ederdi. Bir parça deştığınız zaman esbabını, biraz sıkıştırdığınız zaman deniliyorki, «Efendim, Kolera gelir» Peki, şu kolera mikrobu bu kadar akıllı mikrop mu ki, tayyareye binmiyor da, otobüse biniyor?

Yugoslav'ların otobüsü de gelip geçiyordu. Onlara binmiyor muydu? Ha! Demek ki, bir aykırı ve yanlış tutum da vardı. Bu da tashih edildi. Az şey değil.

Vakıflar gayeleri istikametinde kullanılmaya başlandı. İmam hatip okullarının birinci devresi açıldı ve mevcuduna 29'da ilâve yapıldı, mezunlarının üniversiteye girme hakları da önplanda ele alındı ve bir kısmıyla gerçekleşti. 1 000 köy camisine yardım hususunda alınan karar gerçekleşti, tatbik mevkiine konuldu ve 5 000 kadro getirildi. Manevî cihazlanmada bir hizmet değil midir?

Kocatepe Camii Şerifine beş milyon tefrik edildi. Bir hizmet değil midir? İl ve ilçe müftülerine yan ödenek verilmesi kabul edildi. Bunlara üvey evlât muamelesi yapılıyordu. Hizmet değil midir?

Müstehcen neşriyat ile yıpranmamız pahasına da olsa mücadeleye girdik. Bunlardan acaba çocuk - çocuğunuz, eviniz rahat değil midir? Bugün evlerinize soktuğunuz o mecmualardaki, o gazetelerdeki resimlere (Teeddüben arz ediyorum) tevahhuş etmeden bakamazsınız. Bu bir hizmet değil midir? Hiç olmazsa mücadelesi başlatılmıştır.

16 bin boynu bükük vekil imama bir hizmet getirmek için gayretler sarf edilmiştir. Bununla da kalmadı muhterem kardeşlerim, maddî sahada da hizmetler getirildi.

Bugün içine girmiş olduğumuz bu gayretler 30 milyarlık maddî bir refahımızı temin edecek tesislerin kurulması gayretleriydi. Bunun içerisinde uçak sanayii vardı, motor sanayii vardı, dişli kutuları vardı, elektronik sanayii, atom sanayii, traktör, iş makineleri ve Irak ile vâki anlaşmamız gereğince gelecek olan boru hattı vardı. Bunların biran evvel gerçekleşmesi icabediyordu. Peki, bunlar gerçekleşseydi bu bir hizmet değil miydi?

Zaman zaman arkadaşlarımız diyorlar ki, şu noktada anlaşamadık da, onun için halka diye tavsif ediyoruz..

SALİH TANYERİ (Gaziantep) — Sayın Başkan, Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Oğuz, Sayın Oğuz, görüşme mahiyetini alamaz. Sadece sataşmaya münhasır olmak üzere cevap verirsiniz. Şimdi görüşme oluyor.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Tamamlıyorum efendim, bir daha sataşmam..

Muhterem arkadaşlar;

Bir halka düşününüz ki, karşı tarafa hizmet imkânı vermiyor. Şu saydığım hizmetlerin hepsi bu memleketin gerek mânevî, gerek maddî sahada, ona refah ve saadet getirecek hizmetlerdir. Millî Selâmet Partisi acaba bunlardan hangisine karşı çıkmıştı? Bunun tasrih etmeleri mümkün değildir. Nedir? Eğer

açarsanız, bunun karşılığında size bir sebep gösterebileceklerdir. Olsa olsa belki Kıbrıs politikası veyahut da siz gittiğiniz yerlerde birçok şeyler vaat ediyorsunuz...

BAŞKAN — Sayın Ali Oğuz, görüşme oluyor bu efendim. Müsaade buyurunuz. Ben, sataşmaya münhasır olarak söz verdim.

ALİ OĞUZ (Devamla) — Bir dakika, tamamlıyorum efendim; bitti zaten konuşmam.

Muhterem arkadaşlar;

Siz ne dersiniz deyin, siz halka olarak da tavsif etseniz, pranga olarak da tavsif etseniz bunların bir hizmet olduğunu vatandaşa anlattığımız zaman bir halka değil, bir hizmet halkası olduğunda ittifak edecektir, ama sözlerinizi karşı tarafı incitmeden, bir hakaret teşkil edecek elfaz içerisinde olmadan söylerseniz vefa duygusunu teşvik etmiş olursunuz. Aksi takdirde yanınızda kimseyi bulamazsınız. Yalnız kalmış olmanın ıstırabından veya perişanlığından dolayı etrafa sataşırsanız veya hakaret ederseniz, bunun da bir hizmet olmadığını hatırlatmak isterim. Ecdadımız ne güzel örneğini vermiş: «Kem söz daima sahibinindir».

Saygılar sunarım.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, tutumumuz ve tüzüğü yanlış yorumlamanız üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Tanyeri, söz istediğinizin farkındayım. Sizi dinleyeceğim.

Sayın Ünsal, buyurunuz, tutum hakkında lütfen görüşünüz.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Muhterem senatörler;

Ben, Sayın Ali Oğuz'un bu kürsüye gelerek hakkında söylenen her şeye dinlediği gibi cevap vermesini, dilediği kadar konuşmasını isteyen biriyim. Burada bulunduğum müddetçe de sizlerle beraber bu kürsü hürriyetini, konuşma hürriyetini savunacağım.

Sözü, şunun için aldım: Yanlış bir gelenek doğuyor. Tüzük; yeri gelince şöyle, yeri gelince böyle yorumlara yol açıyor. Açıkça İttüzük maddesinde diyor ki, şahsına bir sataşma ya da demek istediği herhangi bir deyim yanlış söyledi şeklinde bir kul lanış olursa, bir ifade olursa, böyle bir üyeye her zaman söz verilir.

Burada kişi ifade ediliyor, parti değil. Eğer parti ise, sayın yorumcu Başkana şunu hatırlatmak isterim; az evvel şahsen alkışladığım pamuk konusu üye-

rinde konuşan arkadaşım, şahsen alkışladığım naren-ciye konusu üzerinde konuşan arkadaşım haklı ve yerinde birçok şeyleri saydıktan sonra, parti Başkanının ismini vererek, Hükümeti konu ederek birçok tenkit ve tarizlerde bulundular. Böyle bir halde ben «Sataşma vardır, bana söz verin» diyebilir miyim? Eğer bunu ben diyebilirim Sayın Ali Oğuz da Millî Selâmet Partisi hakkında söylenen bir konuda söz isteyebilir.

Bunun için usul hakkında söz istedim; bu konuyu işaretlemek istedim. Sayın Başkan (Kendi grubunun bir üyesidir, saygı duyarım) tüzüğü, yasaları ve usulleri tam uyguluyorum desinler diye kendine göre birtakım yorumlara geçiyor, kırk kırk yaraçağım derken her şeyi yanlış ve paramparça ediyor. Usulsüz bir hareket yapmıştır, bu usulsüzlüğü zabıtlara geçirmek için söz aldım.

Hepinize saygılar sunarım.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Söz istiyorum Sayın Başkan..

BAŞKAN — Dinleyeceğim sizi de Sayın Ucuza.

Değerli arkadaşlarım;

Tüzüğün 65 nci maddesini okudum. Millî Selâmet Partisinin Cumhuriyet Senatosunda grubu yok. Grubu bulunmayan Millî Selâmet Partisi hakkında, Sayın Ünsal tarafından söylenip tutanağa geçmiş olan sözleri de inceledim ve bu sözün sataşma olduğu iddiasında bulunan sayın üye Ali Oğuz'un isteği ve önergesi hakkında açıklamalarda da bulundum.

Şimdi Sayın Niyazi Ünsal, Tüzüğün 65 nci maddesi hakkında bir görüşe sahiptir, kendilerinin görüşüne de saygı duyarım; ama Sayın Niyazi Ünsal'ın görüşünün doğru görüş, uygulanması gerekli görüş olduğunu kanıtlayan belgesi elinde yok. Sayın Ünsal'ın görüşünün kanıtsız, belgesiz, gerekçesiz görüşünün Cumhuriyet Senatosunda Başkanlık Divanı tarafından uygulanmasını emreden bir yasa ve tüzük hükmü de, bir hukuk kuralı da yok. Yüksük teveccüh ve güveninizle Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliğine seçilen benim ve 65 nci madde yetkiyi bana veriyor.

Ben sataşma yoktur dersem, Sayın Oğuz da direnirse, o zaman sizler Genel Kurul olarak işari oylarımızla bu ihtilâfı çözeceksiniz.

Sayın Ali Oğuz, «Sataşma var» diyor. Ben de Başkan olarak, Sayın Ünsal'ın konuşmasında, Millî Selâmet Partisine açıkça sataşma vardır diye kabul ediyorum. Yetki benim, aramızda ihtilâf yok. Niyazi Ünsal Millî Selâmet Partisine sataşma ifade edecek tarz-

da konuşacak; Millî Selâmet Partisinin grubu yok, grup yönetim kurulu başkanları yok, söz istemeyecek, Millî Selâmet Partisinin bir üyesi, «Bu sataşmadan ben de zarar görüyorum» diyecek, ben de ona söz vermeyeceğim..

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Mecliste cevap verir ona..

BAŞKAN — İddia ne kadar hak ise, iddia ve itihama karşı savunmada o kadar haklıdır. İddia ne kadar kutsalsa hukuka göre, savunma da o kadar kutsaldır.

Binaenayeh, ben Millî Selâmet Partisine mâtuf olan ve sataşma olduğunda tereddüt etmediğim konu üzerinde, bu sataşmaya cevap verme açısından Millî Selâmet Partisinin grubu olmadığını, Ali Oğuz'un o grubun üyesi bulunduğunu nazara alarak o sınır içerisinde kendisine söz verdim.

Bir insan çıkar benim görüşüm doğru, onunki yanlış diyebilir, ama ben gerekçe ile arz ediyorum. Takdir, tüzük hükümlerine göre bana verilmiştir. Hukuka ve tüzüğe saygılıysak, hukukun ve tüzüğün verdiği yetkiyi kullanan organ, şahsa da saygılı olmalıyız lâzım.

Sayın Tanyeri sizi dinleyeceğim.

SALİH TANYERİ (Gaziantep) — Efendim, siz müdahale ettiğiniz için lüzum kalmadı.

BAŞKAN — Sayın Ucuza sizi dinleyeceğim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, Sayın Oğuz konuşması sırasında, zatiâlinizin de şahit olduğu gibi, grupuma dönerek bir cümle ile haksız ve yersiz isnatta bulunmuştur. Ben bu hususta söz isteyeceğim.

BAŞKAN — Şimdi Sayın Ucuza, izin verirseniz bu ilânihaye gider. Bu birazda hoşgörülerle halledilir.

Şimdi, bundan önceki Hükümeti ele alalım. Grubumuza mensup sayın üye arkadaşımız eleştirilerde bulundu. Hükümet Başkanının adını da söyledi, hatalar var dedi, siz de konuştunuz, hatalar var dediniz..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Ben de duydum.

BAŞKAN — Sayın üyeler dikkatle dinlediler, ben de Başkan olarak dikkatle dinledim.

Şimdi, sayın Ünsal o konu hakkında söz de almış değil. Bir başka konu üzerindeki görüşünü açıklarken, bizden hiç kimse, sataşma var iddiasında bulunmadı ve bulunmaması lâzım idi. Bulunsa idik, sataşma iddiası kabul edilmek suretiyle söz verilmesi gerekmezdi anlamında konuştu.

Şimdi onu anlatırken, haksız ve yersiz dedi...

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Hayır, arz edemedim. Sayın Başkanım. Sayın Ali Oğuz konuşmaları sırasında grupumu işaret ederek...

BAŞKAN — Çok özür dilerim. Ben Sayın Ünal'ın konuşmasına karşı söz istediniz zannettim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sarf ettikleri sarf cümlesi şu arz edeyim...

BAŞKAN — İstirham ediyorum; tecrübeli bir parlamento üyesisiniz. Gündem dışı konuşma sınırlı bir konuşmadır ve gündem dışı konuşma üzerinde müzakere cereyan etmeyeceği de, tüzüğümüzün kapsadığı kesin bir kuraldır. Dedığınız noktaya münhasır olmak üzere buyurunuz.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Ama pamuk hakkında bir saat konuşuldu Sayın Başkan...

BELİĞ BELER (İzmir) — Yerinde konuştu.

BAŞKAN — Şimdi sayın arkadaşlarım, yanlış anlaşılmanam bakımından bir şey söyleyeyim, bana müsaade edin:

Yasaların ve Tüzüğün, hukuk kuralları, akıl ve ve mantık gereğinin söz vermeyi lüzumlu gördüğü ahvalde söz vermemekten ben korkarım söz özgürlüğünü, düşünce özgürlüğünü bu kısıtlar; bundan korkarım ben.

Söz verilecek mi, verilmeyecek mi? Takdire hitap ediyor. Kimisinin takdiri söz verilmemesi merkezinde. Kimisinin takdiri söz verilmesi merkezinde. Ben orada söz vermeyi, hoşgörü ile hareket etmeyi düşünce özgürlüğü açısından sakıncalı görmem ve uygulamamda bu noktaya bilhassa dikkat ediyorum. Konuşmaya hakkı var, konuşturuyoruz.. Bundan korkarım, itina ile kaçırım ve kaçmaya devam edeceğim.

Konuşmaya hakkı var mı, yok mu? Münakaşa konusu, söz verirsem ne zararı olur? Genel Kurulun bir parça zamanını alır, sayın üyelerin bir parça zamanını alır, ama söz verilmesi lüzum gelen yerde sözün kesilmesi gibi son derece vahim olan netice doğmaz.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, mütalaamı yanlış anladınız, isterseniz arz edeyim.

BAŞKAN — Size söylemedim Sayın Nalbantoğlu, size hitaben değil; genel olarak. Çünkü herkes her görüşmeyi, her konunun çözüme bağlanmasını kendi şahsî açısına göre halletmek istiyor. Böyle halledilmez. Böyle hareket edersek, Başkanlık Divanı seçmeye lüzum yok, komisyonları seçmeye lüzum

yok, bir yığın usulü, kuralı koymamıza lüzum yok. Kendi düşüncesinin doğruluğuna samimiyetle inanan arkadaş, başka görüşün de samimiyetine inanmalı, buna kendisini alıştırmalı, başka türlü için için çıkamayız değerli arkadaşlar.

Sayın Nalbantoğlu sizin yerinizden söylediniz bir kelimeyle ilgili olarak konuşmadım. Sizinle ilgili değil benim bu konuşmam. Genel olarak; ihtiyaç gördüğüm için konuştum.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Ucuzaal sınırsız konuşsun diye söyledim; yani müddetle tahdit etmeyelim demek istedim ben...

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Ucuzaal.

ÖMER UCUZAL — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Huzurunuzda söz alıp geldiğim için gerçekten üzgünüm.

Sayın Oğuz, kendilerine bir sayın üye tarafından söylenen bir sözü mesnet teşkil ederek bir talepte bulundu, Sayın Başkandan söz verdiler.

Sayın Oğuz konuşması sırasında, bir yıldan fazla bir zamandan beri bu çatının altında bulunduğunu, yirmi yıldan beride hukukçu olarak hakka, hukuka, usule saygılı olarak hareket ettiğini beyan buyurdular. Bu konuşmaları beni, açıkça ifade edeyim ki, çok memnun etti. Yalnız, huzurunuzda gelmeme sebep olan bir cümleyi sarf ettiği için yadırgadım, bu sözü grupuma sarf etmeye hakkı olmadığını hatırlatmak için kürsüye geldim.

«Sizin mahkûm ettiklerinizi affettik» diye, benim grupuma işaret ederek bir haksız, hukuka dayanmayan mesnetsiz bir beyanda bulundular.

ALİ OĞUZ (İstanbul) — Ben böyle ifade etmedim Sayın Başkan. «Komünistleri affettiniz» dediniz, ben bir cümle ile cevap verdim.

BAŞKAN — Şimdi karşılıklı görüşmeyelim efendim.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Yirmi yıldan beri hukukçu olarak hakka, hukuka ve usule vakıf olduğunu beyan eden Sayın Oğuz'un, bu cümleyi grupuma sarf ederken, yine mevcut hukuk ve kanun nizamlarına saygılı olarak bu sözü sarf edebilir mi edemez mi düşüncesini de taşımaları gerekirdi.

Bu memlekette, herhangi bir vatandaşın işlemiş olduğu suçun cezasını, benim kadar Sayın Oğuz da bilir ki, hâkimler verir. Benim grupum bu ülkede hâkim olarak karar vermiş bir grup olmadığı gibi, benim grupumun huzuruna hiçbir zaman kanunlara göre suç işlemiş kişiler gelip de, siz bunu muhakeme

edin, bunun hakkında bir hüküm tesis edin diye bir nizam da çok şükür memleketimizde mevcut değil.

Bu cümlelerini haksız, mesnetsiz bulduğumu ifade etmek için huzuruza geldim. Çok teşekkür ederim. (A. P. sıralarından alkışlar).

9. — *Sadi Irmak Hükümetinin istifa ettiğine ve yeni Bakanlar Kurulu kuruluncaya kadar mevcut Bakanlar Kurulunun göreve devam etmesinin rica edilmiş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi.* (3/554)

BAŞKAN — Sayın üyeler, gündeme geçiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanlığından gelen bir tezkere var, sunuyoruz.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi: Başbakanlığın 29 Kasım 1974 gün ve 6702 sayılı yazısı.

Bakanlar Kurulunun istifa ettiği ilgi yazı ile bildirilmiş ve bu istifa kabul edilmiştir.

Yeni Bakanlar Kurulu teşkil olununcaya kadar mevcut Bakanlar Kurulunun göreve devam etmesinin rica edilmiş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

10. — *Cumhurbaşkanınca S. Ü. Özer Derbil'in, Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Araştırma*

Komisyonu üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/207)

BAŞKAN — Sayın Üye Özer Derbil tarafından verilmiş bir yazı vardır, sunuyoruz:

Yüksek Başkanlığa

Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Araştırma Komisyonu üyeliğinden istifa ediyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

C. Bşk. S. Ü.
Özer Derbil

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Değerli arkadaşlarım, gündemimizde sözlü sorular var, araştırma istekleri var ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları var. Genel Kurulumuzda Hükümet temsilcisi bulunmadığından, sözlü soruların ve araştırma önerge ve raporlarının görüşülmesine olanak yok. Dilekçe Karma Komisyonu da henüz kurulmadığından, Dilekçe Karma Komisyonu raporları üzerinde işlem yapma olanağı yok.

Birleşimi açtığım zaman söylediğim gibi, yarın; 4 Aralık 1974 Çarşamba günü saat 15,00'te Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı vardır, tekrar hatırlatırım.

Birleşimi, 5 Aralık 1974 Perşembe günü saat 15,00'te toplanılmak üzere kapatıyorum.

(Kapanma Saati : 17,33)

V. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORU VE CEVABI

1. — *Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu'nun, Çukurovadaki Beyaz sinek tahribatına dair soru önergesi ve Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Reşat Aktan'ın yazılı cevabı.* (7/288)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını müsaadelerinize arz ederim.

1. Bu sene bilhassa Çukurovada Beyaz sinek (*Bemisia Teabacia*) tahribatının bilhassa Seyhan nehri sağ sahili ile Mersin ili arasında % 40 - 60 nispetinde zarar verdiği gerçeği karşısında önümüzdeki se-

ne bu zararlıya karşı ne gibi tedbir alınmakta olduğunun,

2. Beyaz sineğin en büyük tahribat yaptığı ve sık görüldüğü Orta Amerika, İsrail, Sudan, Hindistan ve Pakistan'a bu hususta yapılan mücadeleyi ve alınan tedbirleri yerinde tetkik ederek önümüzdeki pamuk mahsulünün zarar görmemesi için altı bölge ziraî mücadele araştırma enstitüsü elemanlarından kurulacak teknik bir heyetin bu memleketlere gönderilip gönderilmediğinin; gönderilmemiş ise esbabı mucibesinin bildirilmesini. 6 . 1 . 1974

C. Senatosu Adana Üyesi
Dr. Nuri Âdemoğlu

T. C.

Gıda - Tarım ve Hayvancılık

Bakanlığı

2 . 12 . 1974

Özel Kalem Müd.

Sayı : 1351

Konu : Sn. Nuri Âdemoğlu'nun yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 12 . 11 . 1974 gün; Kanunlar Müdürlüğü 7/288 - 4809 - 2406 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Sayın Nuri Âdemoğlu tarafından Çukurova'daki Beyaz Sinek tahribatına ilişkin olarak Bakanlığımıza yöneltilen yazılı soru önergesi cevabının üç nüsha olarak eklice sunulmuş olduğunu saygılarımla raz ederim.

Prof. Dr. Reşat Aktan

Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Sayın Nuri Âdemoğlu tarafından Çukurova'daki beyaz sinek tahribatına ilişkin olarak Bakanlığımıza yöneltilen yazılı soru önergesi cevabı

1. — Yıllardan beri Güney Anadolu bölgesi pamuk ekilişlerinde görülmesine rağmen, 1974 yılına kadar hissedilir derecede zararı görülmediğinden çiftçi tarafından mühimsenmeyen beyaz sinek (*Bemisia tabaci* Genn.) bu yıl Tarsus - Mersin, Tarsus - Adana, Adana - Karataş asfaltının sağ sahili pamuk tarlalarında büyük bir epidemiy göstermiş ve zararlı olmuştur. Mevsim sonlarına doğru Ceyhan ilçesi pamuk ekilişlerinde de kesafet artmış, ancak haşere zararlı olmamıştır. Antalya, Hatay, Gaziantep, K. Maraş ile Adana'nın Osmaniye, Kadirli ve Kozan ilçeleri pamuk ekilişlerinde herhangi bir kesafet artışı görülmemiş dolayısıyla zarar da söz konusu olmamıştır. Geçmiş yıllarda Adana Bölge Ziraat Mücadele Araştırma Enstitüsünce Adana şartlarında haşerenin biyolojisi ve mücadele metodu ile kullanılacak ilaç cins ve dozları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre haşere

re pamuk mahsulü dışında diğer bazı bitkilerde de beslenebilmekte ve üremekte ve yılda 9 nesil vermektedir. Haşere ilk görüldüğünde tavsiyeler uyarınca gerekli ilaçlamalar yapıldığında kontrol altına alınabilmekte ve zararı önlenmektedir. Haşerenin 1974 yılında büyük bir epidemiy göstermesi nedeni ile bazı müstahsilin mücadeleden vazgeçmesi yanında, haşereye karşı kullanılması tavsiye edilen bazı ilaçların diğer pamuk zararlılarına karşı kullanılmış olması, bazılarının da daha önceki yıllarda kullanıldıkları kırmızı örümcek ve *Prodenia*'ya karşı mukavemet kazanmış olmaları nedeni ile tavsiye edilmemesi ve müstahsilce de kullanılmaması, diğer taraftan dünya ilaç konjonktüründeki darlık nedeni ile piyasada arzu edilen ölçüde bol miktarda bulunamaması mücadelenin aksamasına dolayısıyla zararın artmasına etkili olmuştur. Buna rağmen tavsiyeler uyarınca mücadeleyi aksatmadan yürüten müstahsil mahsulünü kurtarmıştır. 1975 yılında aynı durumla karşılaşılması bakımından pamuğun intaşını müteakip kurulacak sürvey ekipleri vasıtası ile bütün pamuk ekilişleri kontrol edilerek haşere görülür görülmez mücadeleye başlanması hususunda her türlü yayın organlarından istifade ile müstahsil ikaz edilerek, kullanılacak ilaç ve dozları müstahsile duyurulacak; tavsiye edilen ilaçların zamanında piyasada yeteri miktarda bulundurulması hususunda ilgili firmalar ikaz edilecek ve bu hususun sağlanmasına gayret gösterilecektir.

2. — Beyaz sineğin her yıl zararlı olduğu ve mücadelesinde tecrübe sahibi olan Sudan'da yapılan çalışmalarını mahallen görmek ve ilgililerle gerekli görüşmelerde bulunmak üzere bir heyetin adı geçen ülkeye gönderilmesi hususunda Sudan'ın ilgili kuruluşları ile 4 . 10 . 1974 gün ve 10144 sayılı yazımız ile temasa geçilmiş ve 12 . 11 . 1974 gün ve 10989 sayılı yazımız ile de müracaatımızın biran evvel cevaplandırılması hatırlatılmıştır. Müspet cevap alındığında ilgili heyetimiz çalışmalarını izlemek üzere adı geçen ülkeye gönderilecektir.

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

10 NCU BİRLEŞİM

3 . 12 . 1974 Salı

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Beliş Beler'in, yurt dışında mahkûm olan Türklere dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/8)

2. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın 30 Ocak 1972 tarihli Ankara Bayram Gazetesinde neşredilen bir yazıya dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/10)

3. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, tarım ürünlerinin fiyatlarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/18)

4. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, haşhaş ekiminin yasaklanmasına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/20)

5. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın, hâkimlerin görevlerinden başka herhangi bir görev yapıp yapamayacağına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/29)

6. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın toprak kayması sonucu afete maruz kalan vatandaşlara dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/30)

7. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Türkiye İş Bankası Anonim Şirketine dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/31)

8. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun Hilâfetin kaldırılışının 50 nci yıldönümü nedeni ile PTT İdaresince bastırılması programlanan pul emisyonundan vazgeçilmiş olması sebebi-ne dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/32)

9. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, mahkeme tutanakları ile yapılan iddia ve haberlere dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/26)

10. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Beliş Beler'in, İzmir'de vukubulan müessif uçak kazasına dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/27)

11. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, TRT Genel Müdürüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/33)

12. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, A. E. G., Telefunken Şirketleriyle yapılan sözleşmeye dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/34)

13. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, tütün taban fiyat politikasına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/35)

14. — Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Süreyya Öner'in, Tekel İdare binasına dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/36)

15. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Ankara Atatürk Lisesi Müdürüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/37)

16. — Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Süreyya Öner'in, Siirt ilinin televizyon yayınlarından faydalanması hususunda neler düşünüldüğüne dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/38)

17. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlu'nun yurt dışından hibe olarak gönderilen arabalara dair, Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/39)

18. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlu'nun, Kayseri Merkez İlçesine bağlı Güneşli Nahiyesinde yapılmakta olan Ziraat Okulu inşaatına dair Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu (6/40)

19. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Cemâlettin İnkaya'nın, şeref tribününe ve resmî araba ile stadyuma gelenlere dair Gençlik ve Spor Bakanından sözlü sorusu (6/43)

20. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Oral Karaosmanoğlu'nun, TARIŞ Anasözleşmesinin bazı hükümlerinin neden değiştirildiğine dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü sorusu (6/44)

21. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara İmar Limited Şirketi hakkında İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/45)

22. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, tırpan ithaline dair Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu (6/46)

23. — Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi Sabahattin Orhon'un, fındık taban fiyatına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/47)

24. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Hüsamettin Çelebi'nin Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Bilim Kuruluna dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/48)

25. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, T.P.A.O. Genel Müdürlüğü ile Batman İşletme Müdürlüğünde vukubulan bazı emekli işlemleri ve atamalara dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/49)

26. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, İskenderun Demir - Çelik Sanayiine dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/50)

27. — Cumhuriyet Senatosu Afyon Karahisar Üyesi Kemal Şenocak'ın, Afyon Karahisar İli Dazkırı Kaymakamı hakkında hazırlanan müfettiş raporuna dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/51)

28. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, buğday ithaline dair, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu. (6/52)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçlil'in, Ankara İmar Limited Şirketine dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/2)

2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu duruma dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/3)

3. — Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı ile Uçak Servisi Anonim Ortaklığının durumuna dair Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu ve ek raporu (10/33) (Dağıtma tarihi : 3 3 . 1973)

4. — Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu ile İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, yurdumuzdaki enerji darlığının nedenleri ve çözüm yolları konusunda Senato araştırması isteyen önergeleri (10/6)

5. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, mason localarına dair Senato araştırması isteyen önergesi. (10/7)

6. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatına dair Senato araştırması isteyen önergesi. (10/9)

7. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçlil'in, Millî Eğitim Bakanlığının 7.2.1974 tarih ve özel 000.01/114 sayılı tamimi ve bu tamime göre yapılan tayinler hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/10)

8. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun, Atatürk Devrimleri ve Devletin temel ilkeleriyle ilgili işlemler hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/11)

9. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Sami Turan ile Cumhurbaşkanınca seçilen üye Fethi Çelikbaş'ın 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye müsteniden TRT Genel Müdürlüğüne yapılan atamaya dair Senato araştırması isteyen önergeleri (10/12)

10. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal ve 9 arkadaşının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılmış olan tayin ve nakil tasarrufları hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/13)

11. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca seçilen Üye Özer Derbil ve 3 arkadaşının, Elektrofer Firmasına verilen teşvik ve ithal belgeleri ile bu firmanın gümrük işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önergeleri. (10/14)

12. — Kütahya eski Milletvekili Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5872 sayılı İhsan Ünese'n'e ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/160) (S. Sayısı : 360) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

13. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5871 sayılı Şerife Önkâl'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/163) (S. Sayısı : 361) (Dağıtma tarihi : 13 . 6 . 1974)

14. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5875 sayılı Ayşe Dursun'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/162) (S. Sayısı : 362) (Dağıtma tarihi : 13 . 6 . 1974)

15. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5895 sayılı Bekir Sıtkı İzmirli'ye ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/161) (S. Sayısı : 363) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

16. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5876 sayılı Mehmet Fuat Tanrıseven'e ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/159) (S. Sayısı : 364) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

17. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı haftalık karar cetvelindeki 15558 sayılı Aziz Ronabar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/164) (S. Sayısı : 365) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

18. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 10 . 5 . 1972 tarih ve 15561 sayılı kararı ile 12 . 6 . 1973 tarih ve 28, 20 . 6 . 1974 tarih ve 28 sayılı raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/131) (S. Sayısı : 279'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

19. — Kütahya Milletvekili eski Maliye Bakanı Mesut Erez'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5873 sayılı Şevket Bozkurt'a, 5878 sayılı Şefika Sertkan'a, 5879 sayılı Nuriye Karabulut'a, 5880 sayılı Fatma Hikmet Göymen'e, 5881 sayılı Özgül Ertunç'a, 5882 sayılı Mesut Tuğrul Oymak'a 5883 sayılı Fatma Müeyyed Genç'e, 5884 sayılı Vedia Şen'e, 5885 sayılı Asiye Gündüz'e, 5886 sayılı Naciye Mutlu'ya, 5887 sayılı Neşet Eray'a, 5888 sayılı Şerife Azrak'a, 5889 sayılı Ahmet Acar'a, 5890 sayılı Şevkiye Şengelen'e, 5891 sayılı Feride Nezahat Anarman'a, 5892 sayılı Mecit Solmaz'a ve 5893 sayılı Asiye Ünsaldı'ya ait kararların Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/135) (S. Sayısı : 314'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

20. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık Karar cetvelindeki 1274 sayılı Tahir Şanlı'ya ait kara-

rın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/169) (S. Sayısı : 377) (Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1974)

21. — Ali Rıza Uzuner'in, (Eski Çalışma Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 10 . 1 . 1972 tarih ve 34 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2510 sayılı Emine Şinik'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/168) (S. Sayısı : 378) (Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1974).

22. — İstanbul Milletvekili (Eski Millî Savunma Bakanı) İlhami Sancar'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 21 . 6 . 1973 tarih ve 159 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 19065 sayılı Bekir Şirin'e ait kararın tatbik edilmeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/166) (S. Sayısı : 379) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

23. — Konya Milletvekili (Eski Tarım Bakanı) Bahri Dağdaş'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarih ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2144 sayılı Mürüvet Gökşin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/167) (S. Sayısı : 380) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

24. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (C. Senatosu 4/81 - 4/22) (S. Sayısı : 1574'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

25. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (C. Senatosu : 4/80 - 4/23) (S. Sayısı : 1575'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28.6.1974)

26. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı

Haftalık Karar Cetvelindeki 5133 sayılı Pakize İzbul'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/197) (S. Sayısı : 383) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

27. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5129 sayılı Lâtime Doğdu'ya ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/196) (S. Sayısı : 384) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

28. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 887 sayılı Fatma Boy'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/195) (S. Sayısı : 385) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

29. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 886 sayılı Fatma Ayla Ergün'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/194) (S. Sayısı : 386) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

30. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 885 sayılı Gülayşe Kış'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/193) (S. Sayısı : 387) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

31. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 884 sayılı Saniye Tokmak'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Ge-

nel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/192) (S. Sayısı : 388) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

32. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 883 sayılı Hicriye İlker'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/191) (S. Sayısı : 389) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

33. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 882 sayılı Hayriye Özaşkan'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/190) (S. Sayısı : 390) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

34. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 881 sayılı Şerife As'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/189) (S. Sayısı : 391) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

35. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 880 sayılı Zeynep Karataş'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/188) (S. Sayısı : 392) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

36. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 879 sayılı Kudret Aydın'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/187) (S. Sayısı : 393) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

37. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 878 sayılı Safiye Gençtürk'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/186) (S. Sayısı : 394) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

38. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 877 sayılı Halide Nom'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/185) (S. Sayısı : 395) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

39. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 875 sayılı Naciye İzgü'ye ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/184) (S. Sayısı : 396) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

40. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık karar Cetvelindeki 1275 sayılı Muteber Alemdar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/183) (S. Sayısı : 397) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

41. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 27 . 3 . 1968 tarih ve 53 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4263 sayılı Gülhan Erkul vekili Avukat M. Salih Yurdakuler'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/182) (S. Sayısı : 398) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

42. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15564 sayılı Kemal Derin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/181) (S. Sayısı : 399) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

43. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5106 sayılı Nuri Öner'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/199) (S. Sayısı : 402) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER
A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER
B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

